

Ekonomická
fakulta
Faculty
of Economics

Jihočeská univerzita
v Českých Budějovicích
University of South Bohemia
in České Budějovice

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích
Ekonomická fakulta
Katedra práva

Bakalářská práce

Hospodářská, měnová a bankovní unie

Vypracoval: Veronika Krzáková
Vedoucí práce: Ing. Martina Krásnická

České Budějovice 2015

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE
(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Veronika KRZÁKOVÁ**
Osobní číslo: **E11094**
Studijní program: **B6208 Ekonomika a management**
Studijní obor: **Účetnictví a finanční řízení podniku**
Název tématu: **Hospodářská, měnová a bankovní unie**
Zadávací katedra: **Katedra práva**

Z á s a d y p r o v y p r á c o v á n í :

Cíl práce:

Popsat etapy vzniku hospodářské, měnové a bankovní unie a charakterizovat podmínky a předpokla y pro zapojení členského státu do HMU a bankovní unie.

Metodický postup:

- 1) Studium odborné literatury, právních předpisů a novel vztahujících se k tématu.
- 2) Studium vzniku a vývoje hospodářské, měnové unie a bankovní unie
- 3) Vztah HMU a bankovní unie
- 4) Analýza připravenosti ČR na HMU a bankovní unii

Rámcová osnova:

- 1) Úvod
- 2) Literární rešerše
- 3) Cíl. metodika, hypotézy
- 4) Vlastní práce - analýza a vlastní řešení
- 5) Predikce a návrhy na zapojení ČR do HMU a bankovní unie
- 6) Závěr
- 7) Přílohy

Rozsah grafických prací: **dle potřeby**

Rozsah pracovní zprávy: **40-50 stran**

Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná**

Seznam odborné literatury:

SYCHRA, Zdeněk. Jednotná evropská měna, realizace hospodářské a měnové unie v EU. Brno: Jednotná evropská měna, realizace hospodářské a měnové unie v EU, 2009. ISBN

Měnová integrace. Náklady a přínosy členství v měnové unii. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2007.

TYČ, Vladimír. Základy práva Evropské unie pro ekonomy. 6. vydání. Leges, 2010. ISBN 978-80-87212-60-8.

MARSH, David. Základy práva Evropské unie pro ekonomy. 1. vydání. Centrum pro studium demokracie a kultury, 2012. ISBN: 978-80-7325-277-9.

Vedoucí bakalářské práce: **Ing. Martina Krásnická**
Katedra práva

Datum zadání bakalářské práce: **20. března 2013**

Termín odevzdání bakalářské práce: **30. dubna 2014**

doc. Ing. Ladislav Rolípek, Ph.D.
děkan

JIHOČESKÁ UNIVERZITA
V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH
EKONOMICKÁ FAKULTA
Studentské 13 (1)
370 03 České Budějovice

JUDr. Rudolf Hrubý
vedoucí katedry

V Českých Budějovicích dne 26. března 2013

Prohlášení

Prohlašuji, že svoji bakalářskou práci jsem vypracovala samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s §47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to - v nezkrácené podobě/ v úpravě vzniklé vypuštěním vyznačených částí archivovaných ekonomickou fakultou - elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách, a to zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

V Ostravě 17. 4. 2015

.....
Veronika Krzáková

Poděkování

Děkuji vedoucí mé bakalářské práce Ing. Martině Krásnické za její trpělivost, odborné rady, připomínky a konzultace poskytované během zpracování této bakalářské práce.

Děkuji také své mamce za trpělivost a podporu během celé doby mého studia.

Obsah

1	Úvod	3
2	Cíl a metodika práce	4
3	Teoretická část	5
3.1	Počátky měnové integrace	5
3.2	Brettonwoodský měnový systém	5
3.3	Plány o evropské integraci a spolupráci	8
3.4	Wernerova zpráva	9
3.5	Had v tunelu	11
3.6	Evropský měnový systém	14
3.6.1	Uspořádání EMS	14
3.6.2	Evropská měnová jednotka	14
3.6.3	Evropský měnový mechanismus (ERM)	15
3.6.4	Úvěrové mechanismy	15
3.7	Cesta k hospodářské a měnové unii	16
3.8	Delorsova zpráva	17
3.9	Tři etapy budování HMU	19
3.9.1	První etapa – zrušení omezení pohybu kapitálu v EU	19
3.9.2	Druhá etapa – zřízení Evropského měnového institutu a Evropské centrální banky	19
3.9.3	Pakt Stability a růstu	21
3.9.4	Třetí etapa – stanovení neodvolatelných výměnných kurzů	23
3.10	Smlouva o Evropské unii	25
3.10.1	Konvergenční (Maastrichtská kritéria)	26
3.11	Etapy vzniku bankovní unie	27
3.11.1	Základní pilíře bankovní unie EU	29
3.11.2	Milníky	34
3.12	Podmínky a předpoklady pro zapojení členských států do bankovní unie	35
4	Praktická část	36
4.1	Komplexní hodnocení	36
4.1.1	Hodnocení rizik (Supervisory risk assessment)	37
4.1.2	Hodnocení kvality aktiv (Asset quality review – AQR)	37
4.1.3	Zátěžový test	40

4.2	Výsledky komplexního hodnocení	42
4.2.1	Výsledky hodnocení slovenských bank	47
4.3	Analýza připravenosti ČR na bankovní unii	50
4.3.1	Postoj ČNB k bankovní unii	51
5	Závěr.....	52
6	Summary	54
7	Citovaná literatura	55
8	Seznam obrázků.....	58
9	Seznam tabulek	58
10	Seznam použitých zkratk	59

1 Úvod

„Sjednocená Evropa je klasickým utopickým projektem, pomníkem marnivosti intelektuálů, programem, jehož nevyhnutelným údělem je krach.“

Margaret Thatcherová 2002

„Euro je mnohem více než pouhá měna. Měnová unie tvoří osudové společenství. To je náš dějinný úkol. Pokud selže euro, zhrouť se i celá Evropa.“

Angela Merkelová 2010

Margaret Hilda Thatcherová byla v čele britské vlády od roku 1979 do roku 1990. Stavěla se skepticky k procesu evropské integrace stejně jako k Evropské unii jakožto celku. Angela Merkelová byla zvolena německou kancléřkou v roce 2005 a dodnes stojí v čele Německa. Oproti Margaret Thatcherové je jedním ze zastánců celého procesu evropské měnové integrace a i díky ní je Německo jedním z hlavních motorů, který pohání celou Evropskou unii kupředu. Od samotného začátku má projekt evropské měnové integrace svoje zastánce i odpůrce. Jeho zastánci, mezi které patří i kanadský ekonom a laureát Nobelovy ceny Robert A. Mundell, zdůrazňují, že zavedení společné měny by mělo donutit státy liberalizovat svoje politiky, otevřít trhy a omezit míru regulace, což by mělo vliv na všechny ekonomiky. Naopak odpůrci měnové integrace, mezi které patří zejména Velká Británie a ke kterým se hlásí i americký ekonom a taktéž držitel Nobelovy ceny za ekonomii z roku 1976 Milton Friedman, projektu vyčítají především fakt, že v rámci Evropské unie zatím stále existují bariéry bránící volnému pohybu služeb, výrobků a kapitálu, což znemožňuje vytvoření optimální měnové zóny.

Další velkou změnou, která Evropskou unii čeká, je zavedení tzv. bankovní unie. Stejně jako integrační proces hospodářské a měnové unie má bankovní unie taktéž své zastánce i odpůrce. První podnět na vytvoření bankovní unie byl vysloven již v roce 2012 a ke konci roku 2014 začal fungovat její první pilíř. Zbylé dva pilíře jsou zatím ve fázi jednání, ale předpokládá se jejich brzké zavedení. Na rozdíl od hospodářské a měnové unie, která se formovala několik desítek let, se předpokládá, že bankovní unie by měla fungovat v plném rozsahu do 6 let od jejího začátku.

2 Cíl a metodika práce

Cílem této bakalářské práce je popsat etapy vzniku hospodářské, měnové a bankovní unie a charakterizovat podmínky a předpoklady pro zapojení členského státu do HMU a bankovní unie. V teoretické části bakalářské práce budou popsány počátky měnové integrace jako celku. Postupně zde budou popsány a vysvětleny jednotlivé kroky, které nakonec vedly k zavedení společné měny Euro. Na konci teoretické části se práce věnuje samostatné kapitole o bankovní unii. Budou zde vysvětleny základní pilíře, na nichž by měla v budoucnu bankovní unie stát, a jednotlivé kroky, které by měly vést k jejímu zavedení. V závěru teoretické části bude provedena analýza připravenosti České republiky na vstup do bankovní unie. Praktická část rozebírá a analyzuje komplexního hodnocení bank, které provedla Evropská centrální banka v rámci přípravy na zavedení jednotného bankovního dohledu jakožto prvního pilíře bankovní unie.

V praktické části jsem vycházela především z dat, které jsem získala ve zprávě vydané Evropskou centrální bankou. Souhrnná zpráva z komplexního hodnocení měla v součtu 178 stran. Při analýze tohoto dokumentu jsem se zaměřila především na obecnou rovinu komplexního hodnocení bank a na samotné výsledky, ke kterým ECB dospěla. Ve zprávě byly konečné výsledky zpracovány v přehledných tabulkách, které jsem našla v příloze daného dokumentu. Tyto výsledky jsem doplnila o vlastní poznatky, které jsem získala studiem jednotlivých zkoumaných bank. Nápomocny mi přitom byly domovské stránky hodnocených bank a další internetové zdroje.

Bakalářská práce vychází z těchto pramenů:

- Odborná literatura
- Internetové zdroje
- Interní zdroje

Metodický postup:

- 1) Studium odborné literatury, právních předpisů a novel vztahujících se k tématu
- 2) Studium vzniku a vývoje hospodářské, měnové a bankovní unie
- 3) Vztah HMU a bankovní unie
- 4) Analýza připravenosti ČR na HMU a bankovní unii

3 Teoretická část

3.1 Počátky měnové integrace

V raných počátcích měnové integrace nebyl pro sbližování měnových politik důvod. První smlouvy slučující země západní Evropy měly spíše vojensko-ochranný charakter vzhledem k začínající studené válce. Obava z možného konfliktu nevyplývala jen ze začínající bipolarizace, ale také ze zkušeností z první a druhé světové války. Po negativních zkušenostech s první a druhou světovou válkou a s hrozbou začátku studené války bylo jen logické, že jak pravicové, tak i levicové proudy začaly zdůrazňovat potřebu překonat staré spory a nepřátelství a vytvořit novou sjednocenou Evropu. (Cihelková & Jakš, 2004)

Měnová politika se stala poprvé předmětem jednání až v roce 1957, a to v rámci Smlouvy o založení Evropského hospodářského společenství. V tomto, pro evropskou integraci klíčovém, dokumentu se měnová spolupráce členských států zmiňuje jen okrajově. Důvodem byl dosažený politický konsenzus na ekonomických prioritách zakládajících členů Evropského hospodářského společenství, a především dobře fungující poválečný měnový systém z Bretton Woods. Evropské státy byly s tímto systémem spokojeny především proto, že jim systém fixních kurzů vyhovoval více než systém plavoucích kurzů.

Smlouva o založení Evropského hospodářského společenství tak počítala pouze s určitou kontrolou měnové stability jednotlivých členských států za účelem udržení rovnováhy platební bilance a ulehčení vzájemného obchodu. Pro měnovou politiku byl v době jejího podpisu podstatně důležitější Brettonwoodský systém, který operoval s pevnými kurzy jednotlivých národních měn. To bylo výhodné pro ulehčení zahraničního obchodu mezi členskými státy Evropského hospodářského společenství. (Lacina, 2007)

3.2 Brettonwoodský měnový systém

Už v roce 1942, kdy ještě stále zuřila druhá světová válka, se objevily první návrhy zásad mezinárodního měnového systému pro zabezpečení poválečné obnovy a hospodářského rozvoje států, ale skutečná rekonstrukce mezinárodního měnového systému začala v roce 1944 na Měnové a finanční konferenci Spojených národů, která byla zahájena 1. července 1944 v americkém městě Bretton Woods ve státě New

Hampshire. Konference se zúčastnili zástupci 44 zemí z celého světa, aby definovali hlavní rysy poválečného měnového uspořádání a vypracovali návrh nového mezinárodního měnového systému s pevnými devizovými kurzy, a podpořili tak poválečný světový obchod a prosperitu.

Samotné konferenci přecházelo velké množství jednání a diskuzí o poválečném uspořádání mezinárodních měnových vztahů. Při jednání stály proti sobě v podstatě dva návrhy:

- britský (Keynesův plán)
- americký (Whiteův plán)

Oba tyto návrhy byly oficiálně oznámeny v letech 1942–1943 a předpokládaly vytvoření nadnárodních měnových institucí, na které by byly přenesené určité národní pravomoci v oblasti měnových vztahů, ale v ostatních otázkách se značně rozcházely.

Britský (Keynesův) návrh vycházel z pozice dlužnických zemí a nekladl důraz na úlohu zlata v mezinárodních měnových vztazích. John Keynes navrhoval vytvořit mezinárodní clearingovou unii, která by fungovala podobně jako centrální banka a byla by schopná vytvářet mezinárodní peníze. Unie by měla právo vytvářet umělou měnovou jednotku „bancor“, která by byla definovaná ve zlatě, ale nebyla by za zlato vyměnitelná. Měla být nadnárodní jednotkou používanou pouze na clearingových účtech, tj. nepředpokládala se její materializovaná podoba. Národní měnové jednotky měly vyjádřit svoji nominální hodnotu pevnou partou k bancoru.

Americký (Whiteův) návrh stál na bázi věřitelského státu disponujícího značnými zásobami zlata. White na těchto jednáních prosazoval názor z 30. let, že základ mezinárodního měnového systému se měl opírat o zlato a pevné měnové kurzy. Spojené státy měly především zájem o odstranění obchodních bariér a o vytvoření přísného finančního systému. Základním principem tohoto návrhu bylo vytvoření ústřední mezinárodní měnové politiky, tzv. Stabilizačního fondu Spojených a přidružených národů s uplatněním dominantního postavení dolaru a významnější pozice zlata. Předpokládalo se stanovení pevných měnových kurzů světových měn, vytvoření mezinárodní banky pro obnovu a rozvoj a založení Mezinárodního měnového fondu (IMF). (Marková, Mezinárodní měnová spolupráce, 2006)

Brettonwoodský systém byl založený na základě kompromisu mezi oběma návrhy s přihlédnutím na dominantní postavení USA ve světové ekonomice. Americký dolar (USD) byl pro centrální banky a zahraniční vlády volně směnitelný za zlato v poměru 35 USD za trojskou unci bez možnosti využití pásma oscilace, na které byly ostatní zúčastněné měny navázané fixním kurzem s možností fluktuace $\pm 1\%$ od stanovené parity a přes svůj kurz vůči dolaru nepřímo i na zlato. Zároveň byl stanovený případ tzv. „fundamentální nerovnováhy“ – stabilizační opatření v podobě možnosti směny kurzů na základě souhlasu IMF. Hlavním znakem, který odlišoval Brettonwoodský systém od předešlých měnových systémů, byla možnost přizpůsobování měnových kurzů v případě, že došlo k zásadní ekonomické nerovnováze země.

V 50. letech bylo tempo růstu světové ekonomiky vysoké. Průmyslně vyspělé státy uskutečňovali politiku odbourávání obchodních bariér a prioritou v měnové politice byla volná směnitelnost národních měn, ke které došlo ve většině hospodářsky vyspělých států koncem 50. let. Státy západní Evropy a Japonsko se postupně zotavily z válečných škod a jejich hospodářství dosahovalo vysokého tempa růstu.

Na přelomu 50. a 60. let došlo k oslabení výsadního postavení USA. Pozice dolaru začala postupně oslabovat, rostly tlaky na jeho devalvaci, měnový systém postavený na této měně začal pociťovat první příznaky krize. Vliv na oslabení amerického dolaru mělo svoje vnitřní a vnější příčiny. Za vnitřní příčiny můžeme označit zejména obrovské tlaky na dolar, které se projevíly v inflačním růstu cen, v poklesu vývozu a s tím i k pasivnímu saldu obchodní bilance. Mezi vnější příčiny, které měly vliv na pokles dolaru, můžeme řadit například růst konkurenceschopnosti výrobků západoevropských států a Japonska na světových trzích, který znamenal ztrátu odbytišť pro americké výrobce, což mělo za následek snižování aktiv americké obchodní bilance. Všechny tyto příčiny vedly k nevyhnutelným devalvacím dolaru, které vyvolávaly měnové spekulace a k nárůstu mezinárodních dolarových rezerv. To všechno zásadně otřáslo důvěrou v úlohu dolaru. Pod tlakem klesajících zásob zlata byla prezidentem Nixonem v roce 1971 definitivně ukončená vnější směnitelnost USD za zlato. Pokus o záchranu přišel v podobě tzv. Smithsoniánské dohody, v jejímž rámci se hlavní aktéři usnesli na devalvaci USD o 7,9 % ale i na rozšíření flukтуаčního pásma na $\pm 2,25\%$. Opětovná devalvace v roce 1973 o 10 % předznamenala konec éry Brettonwoodského

měnového systému a začalo období plavoucích měnových kurzů, tzv. floating. (Dědek, Historie evropské měnové integrace - od národních měn k euru, 2008)

3.3 Plány o evropské integraci a spolupráci

Myšlenka měnové integrace se opět začala dostávat do popředí až na počátku 60 let. V té době se objevila celá řada impulzů pro vytvoření měnové politiky. Tato iniciativa byla vyvolána především nespokojeností se systémem z Bretton Woods, snahou o zajištění stability v rámci společné zemědělské politiky a také potřebou chránit evropské měny před výkyvem dolaru. (Sychra, 2009)

Prvním významným krokem ke skutečné integraci byl 24. října 1992 tzv. Marjolinův akční plán, který předložil tehdejší komisař Robert Marjolin. Tento dokument předpokládal rozšíření dosavadní měnové spolupráce, vytvoření rezervního fondu a centrální banky. Na jeho základě došlo v roce 1994 k vytvoření Výboru guvernérů centrálních bank. Avšak politická krize, která probíhala ve druhé polovině 60. let, vývoj v oblasti měnové spolupráce zcela zastavila.

Obrat v ochotě členských států jednat o otázkách týkající se hospodářské a měnové integrace nastal až v prosinci 1969, kdy se uskutečnil summit v Haagu. Významný ekonom Loukas Tsoukalis vysvětloval tuto změnu postojů jako výsledek dvou základních faktorů. Prvním faktorem byly rostoucí signály ze strany USA, které nadále nechtěly garantovat stabilitu měnového systému. Druhým faktorem bylo dokončení zásad společné zemědělské politiky, jejíž základy ležely na předpokladu měnové stability. (Fiala & Pitrová, 2003)

Konec první etapy byl významný pro vytvoření celní unie v roce 1996 a také vnější nerovnováhou mezi jednotlivými členskými státy, zejména mezi Francií a Spolkovou republikou Německa (SRN). Tato nerovnováha byla vyvolána rozdílnými prioritami týkajícími se střednědobých domácích makroekonomických cílů. Každá z členských zemí reagovala na spekulativní tlaky své měny jinak. Například SRN revalvací marky a Francie devalvací franku. To mělo za následek napětí mezi evropskými měnami. Vznikající napětí mezi evropskými měnami tak přinutilo politiky k úvahám o prohloubení měnové integrace. Jednotlivé návrhy, které v té době vznikaly, se značně lišily ve způsobu provedení. (Lacina, 2007)

Dne 12. února 1969 reagovala komise ES na situaci předložením tzv. Barreho plánu. Memorandum o koordinaci hospodářských politik a měnové spolupráci uvnitř Společenství se zabývalo především úvodní fází případné integrace, jejíž hlavní součástí měla být především fixace jednotlivých kurzů. Tato teorie získala i řadu odpůrců. Jedním z nich byl i německý ministr financí Karl Schiller. Ten byl zastáncem takového názoru, že prvním krokem k měnové integraci by měla být bezpodmínečná koordinace hospodářských politik, bez níž by mohla být fixace měnových kurzů kontraproduktivní. Tzv. Schillerův plán z roku 1970 poukázal na rozdíly v hospodářských podmínkách (hlavně inflace), které způsobují tržní tlaky na změnu kurzů. (Sychra, 2009)

„Schillerův plán zahrnoval čtyři stupně, jak cílového stavu dosáhnout

- 1. Konzultace v měnové a hospodářské politice k posílení společné koordinace a ustavení nástrojů krátkodobé pomoci,*
- 2. Potřeba dosáhnout užší harmonizace ekonomických trendů, především společným rozhodováním některých záležitostí v radě,*
- 3. Ustanovení společné centrální banky, fixaci měnových kurzů a zavedení volného pohybu kapitálu,*
- 4. Vytvoření společné měny a nadnárodní hospodářské kontroly.“*

(Lacina, 2007, str. 195)

3.4 Wernerova zpráva

K samotné myšlence hospodářské a měnové unie se od začátku přistupovalo velmi rezervovaně. Většině ekonomů, kteří se touto problematikou zabírali, bylo jasné, že vznik měnové unie bude značně komplikovaný, protože v té době ještě nebyly uskutečněné plány na vybudování prostoru s volným pohybem pracovních sil a kapitálu. (Lacina, 2007)

Vyhotovením plánu, který by Společenství k EMU dovedl, byla pověřena skupina expertů, v jejímž čele stál lucemburský předseda vlády a ministr financí Pierre Werner. Expertní skupina měla ve spolupráci s Komisí najít kompromis mezi zastánci dvou odlišných koncepcí, a to mezi monetaristickým přístupem a ekonomickým přístupem.

Ekonomisté zastávali teorii, že evropské ekonomiky jsou příliš rozdílné a je tedy nezbytná jejich primární harmonizace. Jejich hlavní prioritou, před samotným

stanovením harmonogramu HMU, bylo sblížení makroekonomických ukazatelů členských zemí. Tento přístup bývá velice často označován jako „vrcholová teorie“, popřípadě jako „teorie korunovační“, jelikož společná měna měla přijít až v samotném závěru celého procesu. Mezi stoupence této teorie patřilo Německo, Nizozemí a Itálie do roku 1970. Monetaristický přístup naopak prosazovaly státy jako Francie, Belgie, Lucembursko, Itálie (po roce 1970) a Velká Británie (do roku 1980), které byly typické uvolněnější rozpočtovou politikou a nestabilitou vlastních měn. Tato koncepce předpokládala co nejrychlejší zafixování národních kurzů, přičemž se předpokládalo, že v měnové unii budou jednotlivé státy více tlačeny k vzájemné hospodářské konvergenci a makroekonomické disciplíně. Tato teorie bývá také velmi často označována jako „institucionální“ nebo „teorie lokomotivy“. Obě koncepce se tedy lišily ve způsobu zavedení společné měny a v krocích, které by měly jejímu zavedení předcházet. Zatímco zastánci monetaristického přístupu usilovali o rychlou instalaci společné měny, ekonomisté zastávali názor, že základem úspěšného projektu HMU je hospodářské sblížení členských států a samotné zavedení společné měny by mělo být až posledním krokem tohoto procesu. (Fiala & Pitrová, 2003)

Výsledkem se stala tzv. Wernerova zpráva z října 1970, která dala základ hospodářské a měnové unii. Ve zprávě se uváděl plán na tři období, na základě kterého by se měla vytvořit hospodářská a měnová unie v průběhu jedné dekády. Šlo vlastně o to, najít kompromis mezi zastánci dvou soupeřících teorií – mezi tzv. ekonomisty a monetaristy. Předpokládala se harmonizace a sjednocování jednotlivých národních a hospodářských měnových politik a také vytvoření příslušného institucionálního zázemí na evropské úrovni. Podle Wernerovy zprávy se měla hospodářská a měnová unie vytvořit ve třech následujících etapách, které se vzájemně podmiňovaly – přijetí dalších rozhodnutí mělo být závislé na zkušenostech a vyhodnocení fungování předcházejících opatření.

První etapa, která měla odstartovat v lednu 1997 a trvat přibližně tři roky, počítala s dokončením jednotného trhu, který v sobě zahrnoval volný pohyb osob, zboží, služeb a kapitálu. Pro jeho fungování bylo podle správy potřebné postupně vyrovnávat strukturální a regionální úroveň a sjednotit pravidla konkurence. V druhé etapě potom měla nastat plná a neodvolatelná převoditelnost měn jako základ pro vznik jednotné měny. K tomu mělo dojít nejprve pomocí zmírnění kolísání jednotlivých národních měn

EHS vůči americkému dolaru a potom díky aproximaci hospodářských politik s cílem zužování jejich flukтуаčního pásma. Po zavedení jednotné měny byl pro její správu a koordinaci podle Wernerovy skupiny potřebný vznik organizace centrálních bank všech členských států Evropského společenství. V třetí, konečné etapě mělo podle správy dojít k převzetí veškerých pravomocí v této oblasti evropskými institucemi. Dokument a tyto účely počítal s vytvořením Evropského fondu pro měnovou spolupráci. Na základě správy Wernerovy expertní komise přijala rok po jejím předložení dne 22. března 1971 Rada ministrů usnesení o vytvoření hospodářské a měnové unie. (Lacina, 2007)

3.5 Had v tunelu

Začátky rozvíjející se hospodářské a měnové unie ale negativně ovlivnila světová měnová krize v roce 1971 a následný pád Brettonwoodského měnového systému, který byl založený na pevných kurzech. Následkem toho většina států postupně přecházela na systém plavoucích kurzů. Zároveň docházelo k devalvaci dolaru a pádu zlatého standardu. Tyto události ovšem EHS nezastavily od snahy pokračovat v budování HMU podle Wernerova plánu. V jeho rámci tak 6. dubna 1973 vznikl Evropský fond pro měnovou spolupráci. Ten měl být předzvěstí vzniku systému centrálních bank. Na měnovou krizi reagovala EHS systémem, který určoval hodnoty jednotlivých měn v poměru k americkému dolaru. Cílem celého systému potom bylo vzájemné navazování evropských měn s úmyslem zabezpečit jejich stabilitu, a to právě vazbou na dolar. Reakcí na tuto situaci byl podpis Basilejské dohody, která se stala základem pro systém označování jako „had v tunelu“. Tento systém byl vytvořený pro sbližování bilaterálních výměnných kurzů evropských měn, přičemž jejich hodnota byla určována ve vztahu k americkému dolaru. Evropské měny svojí vzájemnou provázaností představovaly hada, jehož maximální rozpětí bylo stanovené na (2, 25 %) a pomyslný tunel byl tvořen rozpětím vůči americkému dolaru (4, 5 %), ve kterém se pohybovaly. (euroskop.cz)

Celý systém byl spuštěný 24. dubna 1972. Vzhledem k silným inflačním tlakům, nestabilní měnové situaci, a především devalvaci amerického dolaru v souvislosti s ropnými šoky systém dlouho nevydržel. Jednotlivé státy kritéria hada nedodržovaly a navíc systém střídavě opouštěly a zase se k němu vracely. Nakonec z hada postupně kromě Německa vystoupila většina členů EHS, jako například Velká Británie, Itálie, Francie a Irsko. V následujících letech tak využívala hada především Spolková

republika a sousedící země. Vzhledem k neúspěchu hada bylo jasné, že EHS na měnovou integraci zatím není připravená. Wernerův plán tak nakonec neuspěl. EHS tento fakt potvrdilo 8. března 1975, když zveřejnilo tzv. Marjolinovu zprávu. Ta vznikla z iniciativy Komise a jejími autory byla skupina odborníků, vedená bývalým předsedou Komise Robertem Marjolinem. Ze zprávy vyplývá, že v budování hospodářské a měnové unie byl dosažen jen minimální pokrok. Jako příčinu selhání uvedli tři základní faktory: nepříznivé události (světová měnová krize, ropné šoky), absence politické vůle, špatné porozumění procesu utváření HMU a podmínkám, které musí proces splňovat, aby byl projekt akceschopný (snaha o jeho dovršení v krátkém horizontu bez velkého úsilí). I přes neúspěch je Wernerova zpráva dodnes považována za důležitý mezník v hospodářské a měnové integraci. (Lacina, 2007)

Tabulka 1: Vývoj evropského měnového hada

1972	
24. duben	Basilejská úmluva vstupuje v platnost. Účastníci: Belgie, Francie, Německo, Itálie, Lucembursko, Nizozemsko
1. květen	Připojení Velké Británie
23. květen	Přistoupení Norska
23. červen	Vystoupení Velké Británie
27. červen	Vystoupení Dánska
10. říjen	Návrat Dánska
1973	
13. únor	Vystoupení Itálie
19. březen	Přechod k plovoucímu kurzu: intervence spojené s fixací na americký dolar jsou přerušeny
19. březen	Německá marka revaluje o 3 %
3. duben	Zřízení Evropského fondu pro měnovou spolupráci
29. červen	Německá marka revaluje o 5 %
16. listopad	Norská koruna revaluje o 5 %
1974	
19. leden	Vystoupení Francie
1975	
10. červenec	Návrat Francie
1976	
15. březen	Vystoupení Francie
17. říjen	Dohoda o regulaci měnového kurzu: dánská koruna devaluje o 6 %, nizozemský gulden a belgický frank o 2 %, norská a švédská koruna o 3 %
1977	
1. duben	Švédská koruna devaluje o 6 %, dánská a norská koruna o 3 %
28. srpen	Vystoupení Švédska; dánská a norská koruna devalvují o 5 %
1978	
13. únor	Norská koruna devaluje o 8 %
17. říjen	Německá marka revaluje o 4 %, nizozemský gulden a belgický frank o 2 %
12. prosinec	Norsko oznamuje vystoupení ze systému
1979	
13. březen	Začíná fungovat Evropský měnový systém

Zdroj: (Lacina, 2007)

3.6 Evropský měnový systém

3.6.1 Uspořádání EMS

V roce 1978 bylo přijato rozhodnutí o vytvoření Evropského měnového systému. Iniciátory se stali německý kancléř Helmut Schmidt a francouzský prezident Valéry Giscard d'Estaing, kteří byli znepokojeni jednak měnovými otřesy, které následovaly po krachu Brettonwoodského systému, ale také neúspěchem systému hada. Tento návrh se oproti hadovi lišil hned v několika bodech. Za prvé, systém již nebyl vázaný na dolar nebo zlato. Systém byl pouze evropský. Bylo to poprvé v historii, kdy evropské státy vytvořily samostatný systém měnových kurzů. Za druhé, žádná evropská měna neměla speciální úlohu, jako tomu bylo v případě dolaru v Brettonwoodském systému. Za třetí, měny byly vzájemně provázané, čímž bylo odstraněno stigma silné a slabé měny. Hada selhal, protože v něm neexistovala vzájemná podpora mezi silnými a slabými měnami. Slabé měny se o sebe musely postarat samy. To se mělo změnit s tzv. Mechanismem směnných kurzů (ERM), který byl součástí Evropského měnového systému (EMS). Rozdíl mezi Mechanismem směnných kurzů (ERM) a Evropským měnovým systémem (EMS) byl především v tom, že členy EMS byly de facto všechny státy Evropského společenství, kdežto účast v ERM byla dobrovolná. (Baldwin & Wyplosz, 2008)

Evropský měnový systém začal fungovat 13. března 1979 a skládal se z následujících částí:

- „*Evropská měnová jednotka (European Currency Unit – ECU)*,
- *Mechanismus směnných kurzů (Exchange Rate Mechanism – ERM)*,
- *Úvěrové mechanismy.*“ (Sychra, 2009, str. 58)

3.6.2 Evropská měnová jednotka

Evropská měnová jednotka (ECU) byla počítána v rámci koše všech zúčastněných měn členských států. Výhodou bylo, že národní měny zde byly zastoupeny úměrně k jejich ekonomické síle. Jejich podíl se vypočítal jako podíl HDP daného členského státu na celkovém HDP Společenství. Podíly jednotlivých zemí se v rámci ECU měnily každých 5 let. Do roku 1992 došlo pouze k dvěma zásadním změnám v měnovém koši, a to začleněním řecké drachmy v roce 1984 a následným zapojením španělské pesety a portugalského escuda v roce 1989. ECU působila pouze jako bezhotovostní jednotka a mezi její úkoly patřilo plnit funkci rezervní měny. Sloužila k transakcím mezi

jednotlivými centrálními bankami a k transakcím uvnitř celého EMS. Můžeme rozlišovat 3 formy Evropské měnové jednotky; oficiální ECU (používala se v rámci EMS), zelená ECU (sloužící pro zemědělské platby), soukromá ECU (bankovní operace). (Sychra, 2009)

3.6.3 Evropský měnový mechanismus (ERM)

Evropský měnový mechanismus byl založený na dvou principech. Na základě tzv. Paritní mřížky a tzv. indikátoru divergence. Ve flukтуаčním pásmu, které mělo šířku $\pm 2,25\%$ se pohybovaly měny ERM, které byly fixovány nikoliv na ECU, ale na vybrané měny jiného členského státu. Národní měny byly vázány jedna na druhou ve dvojicích (tzv. směrné kurzy). Tyto dvojice potom tvořily paritní mřížku, ve které se pohybovaly měny zúčastněných států. (Sychra, 2009).

Centrální parita této mřížky potom tvořila kurz ECU. Od té se až na některé výjimky mohly národní měny odchýlit jen o $\pm 2,25\%$. Součástí ERM byla dohoda o poskytnutí vzájemné podpory. Flukтуаční pásmo bylo nastavené na $\pm 2,25\%$, ale na rozdíl od hada měly centrální banky členských států povinnost intervenovat v případě, že by se jejich měna měla vůči jakékoliv jiné měně dostat do fáze, kde se k této hranici bude přibližovat. V praxi to fungovalo následovně. Například měnový kurz mezi francouzským frankem a německou markou by se blížil k jedné z hranic $\pm 2,25\%$, kde by byl frank slabší, a naopak německá marka silnější. Systém ERM zaručoval, že povinnost intervenovat má jak Francouzská, tak Německá centrální banka. Francouzi by začali prodávat franky, a to z toho důvodu, aby jich na trhu bylo větší množství a zlevnili, naopak Němci by začali marku nakupovat, aby tím zvýšili její hodnotu. (Baldwin & Wyplosz, 2008)

3.6.4 Úvěrové mechanismy

Pokud tedy nastala situace, kdy se jedna z měn dostala na $\frac{3}{4}$ povoleného pásma, byla na tzv. hranici divergence, musely obě centrální banky přejít k intervenci. K opětovné stabilizaci měny sloužily úvěrové mechanismy. Tyto poskytnuté úvěry překrývaly většinou náklady vzniklé devizovými intervencemi. Sloužila také k překlenutí deficitů platební bilance. (Lacina, 2007)

3.7 Cesta k hospodářské a měnové unii

I přes velké očekávání byl Evropský měnový systém jen dalším krokem k cestě za měnovou integrací. Za pozitivní efekt EMS můžeme považovat fakt, že se mu podařilo stabilizovat jednotlivé národní měny. Vzhledem k relativnímu úspěchu EMS, začala být myšlenka hospodářské a měnové unie opět aktuální. Konkrétně se vznikem HMU začala zabírat Komise v ledu 1985. V tomto roce totiž zasedla nově jmenovaná komise, v jejímž čele stál bývalý francouzský ministr financí Jacques Delors. Hlavním cílem Komise bylo dokončení jednotného evropského trhu. Snahu Komise potvrdil i nový dokument tzv. Jednotný evropský akt, který vstoupil v platnost 1. července 1987. První zmínka o hospodářské a měnové unii byla již v preambuli a dále v článku 102 A, který stanovil:

„Aby se zajistilo sblížení hospodářských a měnových politik, které je nezbytné pro další rozvoj Společenství, členské státy spolupracují v souladu s cíli článku 104. Budou přitom brát v úvahu zkušenosti, získané spoluprací v rámci Evropského měnového systému (EMS) a při vytvoření ECU respektují pravomoci existující v této oblasti.“ (Jednotný evropský akt)

V článku je dále uvedeno že: *„Pokud další vývoj v oblasti hospodářské a měnové politiky vyžaduje institucionální změny, lze použít ustanovení článku 236. Měnový výbor a Výbor guvernérů ústředních bank budou také v souvislosti s institucionálními změnami v měnové oblasti konzultovány.“* (Jednotný evropský akt)

Jednotný evropský akt nebyl pro vznik hospodářské a měnové unie až tak zásadní, ale byl důležitým dokumentem pro dokončení společného trhu. Cílem mělo být vytvoření prostoru bez omezení pohybu osob, výrobků, služeb a kapitálu, tedy prostor, kde by se odstranily bariéry členskými státy. V článku 8 A Jednotného evropského aktu se státy Společenství zavázaly, že vnitřní trh se bude vytvářet v období do 31. prosince 1992. Toto rozhodnutí s sebou přinášelo otázku, zda k fungování vnitřního trhu je také zapotřebí vznik měnové unie. Hlavním kritikem tohoto řešení se stala Velká Británie v čele s premiérkou Margaret Thatcherovou. (Lacina, 2007)

3.8 Delorova zpráva

Klíčovým momentem na cestě za společnou měnou se stala zpráva předsedy Komise Jacquese Delorse z roku 1989. Na jednání hlav států v červnu 1988 v Hanoveru se Evropská rada usnesla, že přijetím Jednotného evropského aktu se má dosáhnout hospodářské a měnové unie. Následně byla vytvořena komise, jejímž úkolem bylo zodpovědět otázku, jakým způsobem by měla být HMU vytvořena. Hlavním úkolem této expertní skupiny bylo zanalyzovat situaci a předložit konkrétní návrhy na vytvoření hospodářské a měnové unie. V té době nebyly členské státy jednotné v otázce, zda je správné, aby došlo k nahrazení národních měn za společnou měnu. Odlišné názory panovaly i v otázce vytvoření centrální banky. Odpůrcem se stala Velká Británie, která argumentovala, že zavedení společné evropské měny a vytvoření centrální banky nejsou pro řešení měnových problému Evropy nutné. (Fiala & Pitrová, 2003)

V dubnu 1989 předložil výbor tzv. Delorovu zprávu. Z ní vyplývalo, že měnová unie bude vybudována ve třech etapách. První etapa měla odstartovat 1. července 1990, o termínech ostatních fází se zpráva nezmiňovala. Upozorňovala ale na nutnost načasování třetí etapy. Poukazovala na situaci ze začátku 70. let, kdy státy vstoupily pouze do první etapy Wernerova plánu a následně celý koncept zkrachoval. (Sychra, 2009)

První fáze počítala především s pomocí EMS a s posílením úlohy Výboru guvernérů a centrálních bank. Základem druhé etapy bylo posílení koordinace hospodářských a rozpočtových politik členských států. Dále v rámci druhé etapy mělo dojít k institucionální přípravě přechodu na společnou měnu. Konečná třetí etapa měla být završena zavedením společné měny a přenesením zodpovědnosti za měnovou politiku z národní úrovně na úroveň společenství. Delorova zpráva byla schválena v červnu 1989 a nesla název „Strategie evropské Hospodářské a měnové unie.“ (Lacina, 2007)

Základní charakteristiky hospodářské a měnové unie v Delorově zprávě byly definované:

- 1) **Hospodářská unie** – je charakteristická jednotným trhem zabezpečujícím volný pohyb osob, zboží, služeb a kapitálu, a to je bezprostředně spjaté s vytvořením měnové unie,
- 2) **Měnová unie** – je to oblast s jedinou měnou, v které bude měnová politika řízená na nadnárodní úrovni s podmínkami jako: úplná konvertibilita měn, úplná liberalizace kapitálových toků a integrace finančních trhů a neodvolatelná fixace kurzů. (Sychra, 2009)

Tabulka 2: Plán etap podle Delorovy zprávy

PRVNÍ ETAPA 1. června 1990	DRUHÁ ETAPA 1. ledna 1994	TŘETÍ ETAPA 1. ledna 1999
Úplná liberalizace kapitálových obchodů	Založení Evropského měnového institutu (EMI)	Neodvolatelné stanovení směnných kurzů
Užší spolupráce mezi centrálními bankami	Zákaz úvěrování veřejného sektoru centrálními bankami	Zavedení eura
Volné používání ECU (tj. evropské měnové jednotky, která byla předchůdcem eura)	Užší koordinace měnové politiky	Provádění jednotné měnové politiky Evropským systémem centrálních bank
	Posílení hospodářské konvergence	Nabytí účinnosti mechanismu směnných kurzů v rámci EU (ERM II)
	Proces vedoucí k nezávislosti národních centrálních bank by měl být dokončen nejpozději k datu založení Evropského systému centrálních bank	Nabytí účinnosti Paktu stability a růstu
	Přípravné práce na třetí etapě	

Zdroj: (Hrubý & Krásnická, 2012)

3.9 Tři etapy budování HMU

3.9.1 První etapa – zrušení omezení pohybu kapitálu v EU

1. července 1990 – 31. prosince 1993

Na základě Delorovy zprávy Evropská rada v červenci 1989 rozhodla, že první etapa hospodářské a měnové unie začne 1. července 1990. V tomto období Výbor guvernérů centrálních bank členských států Evropského hospodářského společenství dostal nové úkoly na základě rozhodnutí Rady EU z 12. března 1990. Patřilo k nim především poskytování poradenských služeb členským státům v oblasti měnové politiky a podpora spolupráce v této oblasti s cílem dosáhnout cenové stability. Prvním krokem bylo identifikovat jednotlivé otázky, které se měly prozkoumat v této prvotní etapě, vypracovat pracovní program do konce roku 1993 a podle toho definovat mandáty pracovních výborů a podvýborů zřízených pro tento účel. Záměrem první etapy bylo také dokončení jednotného evropského vnitřního trhu, který by garantoval státům Evropské unie čtyři svobody (volný pohyb osob, služeb, zboží a kapitálu). Tento záměr se podařilo v první etapě splnit. Co se ale nepodařilo zrealizovat, byly záměry kurzové politiky. To byl jeden z důvodů, proč musely některé země (Velká Británie, Itálie) v září 1992 systém kurzového mechanismu opustit.

Na realizaci druhé a třetí etapy bylo zapotřebí novelizovat Smlouvu a založení Evropského hospodářského společenství (Římská smlouva) tak, aby se vytvořila požadovaná institucionální struktura. Byla svolána mezivládní konference o HMU, která se konala v prosinci 1991 současně s mezivládní konferencí o politické unii. Jednání vedla k sepsání Smlouvy o Evropské unii, která byla podepsána v holandském městě Maastricht 7. února 1992. Z důvodu zpoždění ratifikačního procesu však Maastrichtská smlouva mohla vstoupit v platnost až 1. listopadu 1993. (Marková, Mezinárodní měnové instituce, 2002)

3.9.2 Druhá etapa – zřízení Evropského měnového institutu a Evropské centrální banky

1. ledna 1994 – 31. prosince 1998

Nejdůležitější a zároveň nejnáročnější etapou vzniku HMU byla druhá etapa. Zřízení Evropského měnového institutu (EMI) dne 1. ledna 1994 znamenal začátek druhé etapy HMU. Dočasná existence EMI byla i zrcadlem stavu měnové integrace

v evropském společenství. EMI nebyl zodpovědný za výkon měnové politiky v Evropské unii a ani neměl kompetence na výkon devizových intervencí.

Dvěma hlavními úkoly EMI bylo posílit spolupráci mezi centrálními bankami v oblasti měnové politiky a provádění příprav nezbytných k zřízení Evropského systému centrálních bank (ESCB), k výkonu jednotné měnové politiky a k vytvoření jednotné měny ve třetí etapě. Na dosažení těchto cílů EMI poskytoval fórum pro konzultaci a výměnu názorů a informací o měnově-politických otázkách a vytvořil regulační, organizační a logistický rámec potřebný na výkon úkolů ESCB v třetí etapě.

V prosinci 1995 Evropská rada schválila název měnové jednotky „euro“, která se zavedla na začátku třetí etapy 1. ledna 1999. Současně dostal EMI za úkol vykonávat přípravné práce v oblasti budoucích měnových a kurzových vztahů mezi eurozónou a ostatními členy EU. V prosinci 1996 předložil EMI Evropské radě zprávu, která se stala základem usnesení Evropské rady z června 1997 o zásadách základních prvků nového mechanismu směnných kurzů (ERM).

V prosinci 1996 předložil EMI Evropské radě a následně i veřejnosti vybranou sérii návrhů euro bankovek, která se měla uvést do oběhu 1. ledna 2002. Na doplnění a zpřesnění ustanovení Smlouvy o založení Evropského společenství ve vztahu k HMU přijala Evropská rada v červnu 1997 Pakt stability a růstu. V březnu 1998 předložila Komise ES Radě ministrů seznam zemí, které na základě analýzy hospodářských výsledků splňují podmínky (maastrichtská kritéria) pro vstup do eurozóny. Dne 2. května 1998 Evropská rada jednomyslně schválila, že 11 členských států (Belgie, Německo, Španělsko, Francie, Irsko, Itálie, Lucembursko, Holandsko, Rakousko, Portugalsko a Finsko) splňuje podmínky pro přijetí jednotné měny k 1. lednu 1999, a proto se zúčastní třetí etapy HMU. Současně se ministři financí členských států přijímajících jednotnou měnu spolu s guvernéry jejich národních centrálních bank, Evropskou komisí a EMI dohodli, že platné bilaterální centrální kurzy měn zúčastněných států se použijí na stanovení neodvolatelných směnných kurzů vůči euru.

S platností od 1. června 1998 se vlády jedenácti členských států dohodli na složení Výkonné rady Evropské centrální banky (ECB), což fakticky znamenalo zřízení ECB a ukončení úlohy EMI. ECB a národní centrální banky zúčastněných členských států

spolu vytvořili Eurosystem, který v třetí etapě HMU určuje a definuje jednotnou měnovou politiku. (Lacina, 2007)

3.9.3 Pakt Stability a růstu

Jak už bylo zmíněno, mohli státy EU vstoupit do měnové unie pouze za předpokladu, že splňují podmínky pro vstup do eurozóny tzv. maastrichtská kritéria. Důležité nebylo pouze jejich plnění v době přístupu, ale také jejich dodržování v době, kdy už daná země byla stálým členem měnové unie. Podobný problém, kdy státy neplnily daná kritéria, nastal již v 70. letech při realizaci tzv. „hada v tunelu“. V té době daná kritéria dodržovala pouze Spolková republika Německo, jejíž marka byla už v té době jednou z nejstabilnějších měn. To byl jeden z důvodů, proč se Němci obávali nedodržování kritérií EMU členskými státy a požadovali záruku. (Dědek, Historie evropské měnové integrace - od národních měn k euru, 2008)

Záruka přišla v podobě tzv. „Paktu stability a růstu“. Na summitu, který se konal v Dublinu v roce 1996, pověřila Evropská rada Radu pro hospodářské a finanční záležitosti vypracovat „Rozhodnutí o Paktu stability a růstu“, které bylo následně přijaté Evropskou radou v Amsterdamu v červnu 1997. Tento pakt měl zabránit nadměrným rozpočtovým deficitům po zavedení eura. Smlouva o Hospodářské a měnové unii sice určovala kritéria, za kterých mohly státy Evropské unie euro přijmout, nevyjadřovala se však k rozpočtové politice po jeho zavedení. V tomto smyslu je možné označit Pakt stability a růstu za přímé pokračování Smlouvy o Hospodářské a měnové unii. Cílem paktu bylo zabezpečit řádné hospodaření s veřejnými financemi v Unii, aby členské státy s méně zodpovědnou rozpočtovou politikou nepoškodili důvěru v euro a ekonomickou stabilitu celé eurozóny. Dalším cílem byla podpora konvergence, sbližování ekonomik členů eurozóny a vytváření společné fiskální politiky. (europa.sk, 2005)

PSR stanovuje dvě základní pravidla:

- 1) Veřejný dluh nesmí překročit 60 % HDP. Půjčky jsou v pořádku, pokud stát investuje do budoucího růstu, ale když jsou příliš vysoké, mohou se stát brzdou hospodářského rozvoje.

- 2) Deficit veřejných financí nesmí překročit 3 % HDP. Pokud výdaje převyšují příjmy, stát si musí půjčit, aby zaplatil mezeru, čímž se zvyšuje veřejný dluh. (europa.eu, 2013)

Samotný Pak stability a růstu (Stability and Growth Pact) je navrhnutý jako dvoupilířový. Tzv. preventivní pilíř spočívá ve stanovení adekvátních fiskálních cílů a v přijetí konvergenčního programu, resp. Programu stability, který zabezpečuje dosažení těchto fiskálních cílů. Maastrichtská hodnota deficitu (3 % HDP v tržních cenách) se začala chápat jako maximální přípustná horní hranice pro deficit za normálních podmínek hospodářského cyklu. Jedním z cílů Paktu stability a růstu bylo také urychlení kroků při nadměrném deficitu. (europa.eu, 2005)

Pokud se stát s nadměrným deficitem chtěl vyhnout sankcím, musel snížit rozpočtový deficit alespoň na úroveň 3 % HDP už v následujícím roce. Opět s výjimkou pro případ výskytu speciálních okolností, které už ale nejsou definované. Můžeme za ně pokládat například přírodní katastrofy nebo vážnou hospodářskou krizi (tj. pokud HDP státu trvale klesá o minimálně 0,75 %). V případě, že stát nepřijme nápravná opatření na doporučení Rady, musí počítat se sankcemi. V rámci konání o uložení sankcí je stát dopředu upozorněn a po neuposlechnutí sankcionován. O uvalení sankcí nakonec rozhoduje Rada. Samotná sankce má podobu kauce složené ve prospěch Komise. Počáteční vklad je stanoven na 0,2 % HDP. Kauce se postupně zvyšuje, a to o 0,1 % nadměrného deficitu. Strop takto udělené kauce byl stanovený na 0,5 % HDP dané země. Komise si kauci ponechá do té doby, dokud stát nadměrný deficit neodstraní. Na to má stát lhůtu 2 roky. V případě, že se státu nepodaří nadměrný deficit odstranit, kauce propadá. (businessinfo.cz, 2008)

Reforma PSR byla potřebná hlavně proto, že Francie a Německo od roku 2002 tento dokument porušovali vysokým deficitem veřejných financí. Ze začátku se uvažovalo o změně referenčních hodnot pro fiskální politiku (3 % HDP pro deficit veřejného rozpočtu a 60 % HDP pro veřejný dluh). Nakonec pod nátlakem menších států (Rakousko, Finsko, Nizozemsko a Slovensko) byly tyto hodnoty nezměněné. V roce 2005 došlo k dohodě. Ta zněla, že pokud bude překročení deficitu pouze dočasné a blízké referenční hodnotě, stát se bude moci vyhnout sankcím. (Kavický, 2008)

3.9.4 Třetí etapa – stanovení neodvolatelných výměnných kurzů

Od 1. ledna 1999

Na začátku roku 1999 nahradila jednotná měna euro národní měny v bezhotovostním platebním styku. V hotovostním platebním styku se nadále platilo národními bankovkami a mincemi. Od 1. ledna 2002 se fyzicky zavedly eurové bankovky a mince jako zákonné platidlo v dvanácti členských státech EU. Přejít na euro znamenal měnovou přeměnu, ne měnovou reformu. Měnovou politiku Evropské unie určuje Evropská centrální banka, která je prakticky nezávislá a jejímž prvotním cílem je udržování stability měny. Měnová unie znamená, že zúčastněné členské státy uskutečňují společnou měnovou politiku a národní měny nahradily společnou měnou. V současnosti do eurozóny patří 19 států, měnu euro zatím nezavedly Dánsko, Velká Británie, Švédsko, Polsko, Maďarsko, Česká republika, Lotyšsko, Estonsko, Rumunsko a Bulharsko.

K zavedení společné měny jsou ovšem nové členské státy legislativně zavázány. Přístupovou smlouvou disponují jen tzv. derogací, tj. výjimkou z členství v HMU. Předpokladem zavedení jednotné měny je splnění konvergenčních („maastrichtských“) kritérií. Pokrok jednotlivých členských států při přípravách je monitorován Evropskou komisí a Evropskou centrální bankou v jejich pravidelných konvergenčních zprávách. V případě plnění podmínek rozhodne Rada EU na návrh Evropské komise, které členské státy splňují předpoklady pro zavedení eura a následně zruší jejich derogaci. Rada EU také rozhodne, k jakému datu se členský stát připojí do eurozóny a taktéž fixuje výměnný kurz mezi národní měnou a eurem. V den přijetí eura se euro stane zákonným platidlem a národní měna země po přechodném období ztratí platnost. Právní moc vykonávat nezávislou měnovou politiku přejde na ECB. (Lacina, 2007)

Obrázek 1: Podoba eurozóny v roce 1999

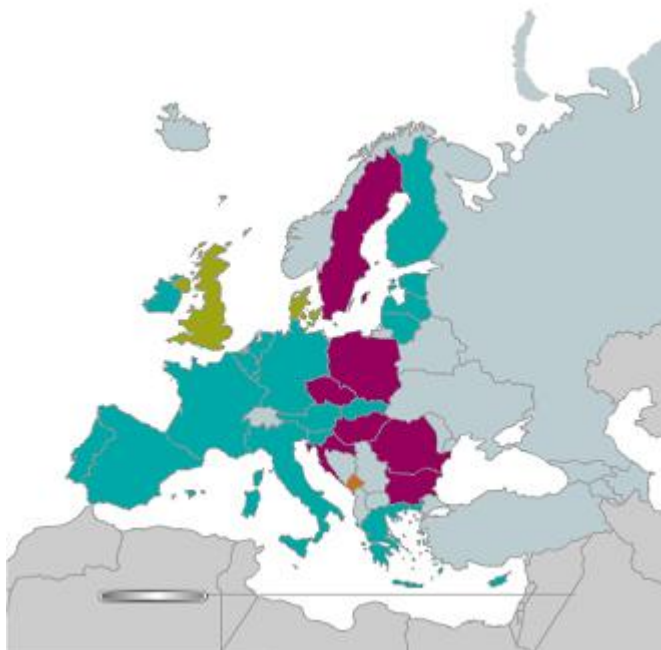

Zdroj: (euroskop.cz)

Modrá barva znázorňuje členské země Eurozóny: Belgie, Finsko, Francie, Irsko, Itálie, Lucembursko, Německo, Nizozemsko, Portugalsko, Rakousko a Španělsko.

Euro bylo v těchto zemích zavedeno v bezhotovostní podobě. Mince a bankovky byly dány do oběhu 1. ledna 2002

Obrázek 2: Podoba eurozóny v roce 2014

Zdroj: (euroskop.cz, 2015)

Modrá barva znázorňuje členské země Eurozóny: Belgie, Estonsko, Finsko, Francie, Irsko, Itálie, Kypr, Lucembursko, Lotyšsko, Litva, Malta, Německo, Nizozemsko, Portugalsko, Rakousko, Řecko, Slovinsko, Slovensko, Španělsko

Fialová barva znázorňuje státy EU, které dosud euro nezavedly: Bulharsko, Česko, Dánsko, Litva, Maďarsko, Polsko, Rumunsko, Švédsko

Zelená barva označuje země, které mají trvalou výjimku ohledně zavedení eura Velká Británie, Dánsko

Oranžová znázorňuje státy, které používají euro jako svou měnu bez dohody s EU; Andorra, Černá Hora a Kosovo

3.10 Smlouva o Evropské unii

Státy Evropského společenství v zastoupení na nejvyšší úrovni podepsaly 7. února 1992 Smlouvu o Evropské unii. Dokument přijaly na zasedání Evropské rady v nizozemském Maastrichtě v prosinci 1991. Na stejném místě ji 7. února 1992 nejvyšší evropští představitelé podepsali a 7. dubna 1992 ji schválil Evropský parlament. Do platnosti vstoupila po ratifikaci ve všech členských zemích 1. listopadu 1993. Zmíněná smlouva, označována často jako Maastrichtská smlouva, je dvoustránkový dokument, který v sobě zahrnuje Smlouvu o Evropské unii a na ni navazujících sedmáct protokolů a třiatřicet deklarácí. (Plechanová, 2004)

Tabulka 3: Harmonogram EMU

Před Maastrichtem		Mezi Maastrichtem a jednotnou měnou		Jednotná měna	
1970	Wernerův plán	1994	Evropský měnový institut	1999	Zahájení měnové unie
1979	Zahájení Evropského měnového systému	1997	Pakt stability a růstu	2001	Připojení Řecka
1989	Delorsův výbor	1998	Rozhodnutí o členství	2002	Zavedení euromincí a bankovek
1991	Podpis Maastrichtské smlouvy	1998	Stanovení konverzních parit		
1993	Ratifikace Maastrichtské smlouvy	1998	Vytvoření ECB		

Zdroj: (Baldwin & Wyplosz, 2008)

Významný pokrok pro evropskou integraci přinesla smlouva hlavně v oblasti měnové unie, v oblasti společné zahraniční a bezpečnostní politiky, v oblasti justice, vnitřních záležitostí a občanství unie. Maastrichtská smlouva definovala konvergenční kritéria, jež státy musely splnit, aby jim byl umožněn vstup do měnové unie, a tato kritéria jsou klíčovou podmínkou vstupu do eurozóny. Po přijetí eura členskými státy tak zaniká potřeba formálního dodržování maastrichtských kritérií, ale země je povinná realizovat rozpočtovou politiku v souladu s Pakt stability a růstu, a tak musí

pokračovat v konsolidaci veřejných financí. Dlouhodobé plnění fiskálního a inflačního kritéria budou prospěšné pro zdravý vývoj země. (Plechanová, 2004)

3.10.1 Konvergenční (Maastrichtská kritéria)

1. Cenová stabilita (měnové kritérium)

Podle smlouvy by míra inflace neměla přesáhnout přiměřenou míru inflace třech členských států EU s nejnižším růstem cenové hladiny o více než 1,5 %. Úroveň cenové stability musí být udržitelná. Měří se indexem spotřebitelských cen (Consumer Price Index – CPI), ale na porovnatelném základě. V rámci Evropské unie byl proto vypracovaný harmonizovaný index spotřebitelských cen (HICP), pomocí něhož se inflace měří.

2. Dlouhodobé úrokové míry (měnové kritérium)

Nominální dlouhodobé úroky by se neměly od průměrných dlouhodobých úrokových měr třech států Evropské unie s nejnižší mírou inflace odchylovat o více než 2 %. Úrokové kritérium bylo stanovené z obavy, aby velké rozdíly úrokových měr před vytvořením měnové unie nevedly k problémům na kapitálových trzích.

3. Stabilita výměnného kurzu (měnové kritérium)

Měnový kurz by neměl být vytavený devalvací běžného flukтуаčního pásma mechanismu výměnných kurzů ERM II alespoň v průběhu dvou let před vstupem do eurozóny. V době podepsání Maastrichtské smlouvy byly stanovené hranice flukтуаčního pásma na hranici $\pm 2,25\%$. V srpnu 1993 bylo rozšířené na $\pm 15\%$. Toto kritérium by mělo zabránit členským státům manipulovat a spekulovat s měnovými kurzy s cílem dosáhnout co nejvýhodnějšího kurzu při vstupu do měnové unie.

4. Deficit veřejných financí (fiskální kritérium)

Deficit veřejných financí nesmí překročit 3 % HDP. Jsou stanoveny dvě výjimky, kdy tato podmínka nemusí být splněna. Za prvé v případě, že deficit soustavně klesá a dosahuje hodnoty, která se blíží referenční hodnotě, anebo v případě, že odchýlení se od referenční hodnoty je pouze výjimečné a dočasné a hodnota deficitu zůstává blízko referenční hodnotě.

5. Veřejný dluh

Státní dluh se musí pohybovat pod hranicí 60 % HDP. Tato podmínka nemusí být dodržena v případě, že hodnota dluhu uspokojivě a dostatečně rychle klesá a přibližuje se k referenční hodnotě.

Poslední dvě kritéria jsou zároveň součástí Paktu stability a růstu a jejich plnění členskými státy se vyžaduje i v době, kdy společnou měnu (euro) již přijaly. Konvergenční kritéria byla přijata na základě politických vyjednávání a existují dva základní argumenty na podporu takto definovaných kritérií:

- 1) garantují nízkou inflaci v měnové unii,
- 2) pravidla v oblasti fiskální politiky chrání celou Evropskou unii před hospodářskými problémy.

Jsou zde i jiná makroekonomická kritéria – jako např. míra nezaměstnanosti nebo ekonomická úroveň, které rovněž ovlivňují fungování měnové unie, ale mezi kritéria na přijetí společné měny nebyla zařazena. (Šikulová, 2006)

3.11 Etapy vzniku bankovní unie

Bankovní unie je reakcí na finanční krizi, která zasáhla EU po roce 2008. Finanční krize se v Evropě aktuálně projevuje tzv. dluhovou krizí, kdy je nadměrně zadlužen veřejný a soukromý sektor. Zadlužení v obou sektorech je propojeno s bankovním sektorem, jelikož bankovní instituce jsou hlavním investorem do státních dluhopisů. Tímto vzniká tzv. začarovaný kruh, kdy se finanční krize negativně promítá do výkonu reálné ekonomiky, a to vede ke zhoršení stavu veřejných financí u slabých ekonomik, což se negativně projevuje na hodnotě státních dluhopisů. Klesající hodnota státních dluhopisů vede ke ztrátě u investorů (bank). U slabších bank je poté nutné tyto ztráty financovat z veřejných prostředků, čímž dochází k prohlubování veřejného dluhu. Tím dochází k prohlubování veřejného zadlužování a dalšímu poklesu hodnoty státních dluhopisů. Důsledkem tohoto je již výše zmíněný začarovaný kruh. Aby došlo k přerušení tohoto cyklu, je nutné přijmout dlouhodobá systémová opatření. Tento problém by měla vyřešit tzv. bankovní unie. (Jedlička & Kozelský, 2014)

Tehdejší stálý předseda Evropské rady Herman Van Rompuy proto 29. června 2012 informoval, že je třeba zlomit bludný kruh mezi bankami a vládami. Evropští lídři

požádali Evropskou komisi, aby vypracovala návrh jednotného bankovního dohledu nad bankami. Hlavní úlohu při dohledu měla hrát Evropská centrální banka. Součástí širší vize bankovní unie v pozdějších stádiích měl být i společný fond na ozdravení bank, které se dostanou do závažných finančních problémů a jednotné schéma garancí vkladů. Spornou otázkou se stala otázka, které banky by měly přímo spadat pod dohled ECB. Německý ministr financí Wolfgang Schäuble navrhl, že by se mělo jednat pouze o systémově důležité instituce. Europoslanci vyjádřili obavy nad fungováním vztahů mezi zeměmi, které euro dosud nezavedly, anebo mají trvalou výjimku a novou strukturu dohledu. Velká Británie prohlásila, že podpoří jen ten model, v kterém budou pravidla platit pouze pro členy eurozóny.

Základ bankovní unie představil ve svém projevu o stavu Unie 12. září 2012 tehdejší předseda Evropské komise José Manuel Barroso v plénu Evropského parlamentu ve Štrasburku. V prosinci 2012 předseda Evropské rady v úzké spolupráci s předsedou Evropské komise, Evropskou centrální bankou (ECB) a Euroskupinou přišli s plánem na vytvoření prohloubené a skutečné hospodářské a měnové unie (viz. Obrázek. č. 3). (euractiv.sk, 2014)

Obrázek 3: Plán prohloubené a skutečné HMU

			Plán prohloubené a skutečné HMU Zahájení evropské diskuse	Sekundární právo	Změna Smlouvy
CELÝ PROCES	KRÁTKODOBÝ HORIZONT	V příštích 18 měsících	1. Úplné provedení evropského semestru a balíčku šesti právních aktů a rychlá dohoda na balíčku dvou právních aktů a jeho provedení	✓	
			2. Bankovní unie : finanční nařízení a dohled: rychlá dohoda na návrzích jednotného souboru pravidel a jednotného mechanismu dohledu	✓	
			3. Bankovní unie : jednotný mechanismus dohledu nad bankami	✓	
			4. Rychlé rozhodnutí o příštím víceletém finančním rámci	✓	
			5. Předchozí koordinace významných reforem a vytvoření nástroje pro konvergenci a konkurenceschopnost	✓	
			6. Podpora investic v eurozóně v souladu s Paktem o stabilitě a růstu	✓	
			7. Vnější zastoupení eurozóny	✓	
	STŘEDNĚDOBÝ HORIZONT	18 měsíců až 5 let	1. Posílení rozpočtové a hospodářské integrace	✓	✓
			2. Řádná rozpočtová kapacita eurozóny na základě nástroje pro konvergenci a konkurenceschopnost	✓	✓
			3. Fond pro umoření dluhu		✓
4. Evropské pokladniční poukázky				✓	
DLOUHODOBÝ HORIZONT	Nad 5 let	1. Úplná bankovní unie		✓	
		2. Úplná rozpočtová a hospodářská unie		✓	
Politická unie: přiměřený pokrok v otázce demokratické legitimacy a odpovědnosti			✓	✓	

Zdroj: (europa.eu, 2012)

3.11.1 Základní pilíře bankovní unie EU

Základ bankovní unie by měly tvořit tři hlavní pilíře, a to:

- 1) SSM – jednotný mechanismus bankovního dohledu, jehož účelem je posílení dohledu nad sektorem finančních služeb. Kromě toho má také pomáhat přerušovat vazby mezi rozpočty členských států a některými jejich bankami. (Dědek, zavedenieura.cz, 2014)
- 2) SRM – jednotný mechanismus pro řešení problémů, který by měl být zřízený dříve, než ECB v plném rozsahu převezme svoje úlohy v oblasti dohledu, a jeho úlohou je upevňování stability hospodářské a měnové unie a měl by být nevyhnutelným doplňkem SSM. V prosinci 2013 na summitu Evropské unie byl přijat i tento mechanismus, který byl hned po summitu Hermanem van Rompuyem označený jako „největší skok vpřed od zavedení eura“. (Pravda.sk, 2013)
- 3) DGS – jednotný systém pojištění vkladů je stále ve stádiu diskuze a existuje reálná možnost, že Evropská unie od tohoto návrhu nakonec upustí. (Sobíšek, 2013)

1. Jednotný bankovní dohled

Jednotný bankovní dohled (Single Supervisory Mechanism) je nový systém bankovního dohledu pro Evropu. Skládá se z Evropské centrální banky a národních orgánů dohledu zúčastněných zemí. V Radě dohledu v současné době zasedají:

- Předseda, který je jmenován na funkční období 5 let, bez možnosti znovuzvolení (Danièle Nouyová)
- Místopředseda, který je vybrán z členů Výkonné rady ECB (Sabine Lautenschlägerová)
- Zástupci ECB (Ignazio Angeloni, Julie Dicksonová, Sirkka Härmäläinenová)
- Zástupci vnitrostátních orgánů dohledu (za Slovenskou republiku Vladimír Dvořáček) (ecb.europa.eu, 2014)

Hlavním cílem bankovní unie je zabezpečit odolnost finančního sektoru a vyhnout se do budoucna tomu, aby se na záchranu bank musely použít prostředky daňových poplatníků. Nedávná finanční krize odhalila některé slabiny bank a také způsob, jakým

se nákaza šířila z bank do veřejného sektoru. Státy byly nuceny na záchranu bankovního sektoru vynaložit velké množství finančních prostředků, což způsobilo jejich nadměrné zadlužení. Chybějící kapitál bank už tak nebudou zabezpečovat veřejné peníze, ale očekává se, že mezery vyplní soukromé zdroje. Nová koncepce bankovní unie počítá s rozdělením bank podle jejich významnosti do dvou základních skupin:

- 1) Banky významné – podléhající přímému bankovnímu dohledu
- 2) Banky, které nejsou považovány za významné – podléhající nepřímému bankovnímu dohledu

ECB přímo dohlíží na 120 významných bank zúčastněných zemí. Tyto banky drží téměř 82 % bankovních aktiv v eurozóně. Počet sledovaných bank se zvýší, pokud se další členské státy EU, které nepoužívají jednotnou evropskou měnu, rozhodnou pro vstup do eurozóny. Vstup Velké Británie, jejíž londýnské City patří mezi největší finanční centra světa, se v budoucnu neočekává. Rozhodnutí o tom, zda-li se banka považuje za významnou, je založeno na řadě kritérií. Banky musí splnit alespoň jedno z těchto kritérií.

Kritéria významnosti:

- velikost – celková hodnota aktiv přesahuje 30 miliard EUR,
- hospodářský význam – pro konkrétní zemi nebo hospodářství EU jako celku,
- přeshraniční aktivity – celková hodnota aktiv přesahuje 5 miliard EUR a poměr přeshraničních aktiv/pasiv ve více než jednom z ostatních zúčastněných členských států na jejich celkových aktivech/pasivech je nad 20 %,
- přímá veřejná finanční pomoc – byla požádána nebo obdržena z Evropského stabilizačního mechanismu nebo Evropského nástroje finanční stability,
- pokud je banka jednou ze tří nejvýznamnějších bank se sídlem v dané zemi.

Banky, které nejsou považované za významné, se označují za méně významné instituce. Dohled nad nimi i nadále vykonávají vnitrostátní orgány dohledu v úzké spolupráci s ECB. V zájmu konzistentního uplatňování vysokých standardů dohledu se Evropská centrální banka může kdykoliv rozhodnout, že bude nad kteroukoliv z těchto bank vykonávat přímý dohled. (bankingsupervision.europa.eu, 2014)

Evropská centrální banka (ECB) přebrala od 4. listopadu 2014 povinnost vykonávat jednotný bankovní dohled v eurozóně. Přebírá úlohy, které jí byly svěřené nařízením o jednotném mechanismu dohledu jeden rok potom, co nařízení nabylo účinnosti. V průběhu uplynulého roku probíhaly rozsáhlé přípravné práce, v rámci kterých se uskutečnilo komplexní hodnocení finančního stavu největších bank. Byly přijaty právní předpisy, které vymezují fungování SSM a v rámci ECB byly vytvořené nové struktury řízení. Jde o první fázi vytváření bankovní unie, která má zabránit vzniku dalších krizí v EU. Předsedkyně Rady SSM pro dohled, která byla jmenována do funkce 1. ledna 2014 na pětileté období, Daniéle Nouyová uvedla: *„V rámci příprav na bankovní dohled se podařilo vykonat velký kus práce. Máme jedinečnou příležitost vybudovat kulturu dohledu, která bude skutečně evropská, přičemž můžeme těžit z osvědčených postupů orgánů dohledu jednotlivých zemí eurozóny.“* Místopředsedkyně Rady pro dohled a členka Výkonné rady ECB Sabine Lautenschlägerová dodala: *„Bankovní dohled na evropské úrovni zlepší a posílí finanční stabilitu, přičemž zabezpečí rovnocenné podmínky, pokud jde o požadavky dohledu, které musí banky splňovat.“* (ecb.europa.eu, 2014)

2. Jednotný mechanismus pro řešení problémů

Druhým pilířem bankovního dohledu EU má být jednotný mechanismus pro řešení problémů (Single Resolution Mechanism). Pramenem pro vytváření tohoto mechanismu (SRM) je směrnice Evropského parlamentu a Rady 2014/59/EU ze dne 15. května 2014. Evropská komise získala mandát na předložení návrhů na vytvoření bankovní unie v polovině roku 2012, když Evropská rada přijala závěr, že je potřebné připravit legislativu na zachování integrity jednotného trhu v oblasti finančních služeb.

Cílem druhého pilíře je podle směrnice bankovní unie:

- posílit vnitřní trh s bankovními službami,
- zachovat finanční stabilitu a důvěru v banky,
- zabezpečit kontinuitu základních finančních služeb a předejít šíření problémů,
- minimalizovat ztráty pro společnost a snížit míru morálního hazardu.

Základní tezí jednotného mechanismu řešení krizových situací je centrální uplatňování postupů a pravidel pro řešení krizových situací bank, které jsou stanoveny ve směrnici o krizovém managementu ve vztahu k bankám členských států zapojených

v tomto mechanismu. V oblasti pravomoci bude o struktuře druhého pilíře bankovní unie rozhodovat Evropská komise. Rada pro řešení krizových situací bude mít poradní a výkonnou moc a Jednotný fond a řešení krizových situací bude zabezpečovat finanční stránku. (Čillíková, Dvořáček, & Pénzeš, 2013)

Fungování SRM by podle návrhu Evropské komise mělo začínat v bodě, kdy ECB identifikuje v eurozóně nebo v členském státě, který se do bankovní unie dobrovolně zapojil, banku, která se nachází ve vážných finančních problémech, a je potřebné řešit její krizovou situaci. Jednotná rada na řešení krizových situací tvořená zástupci Evropské centrální banky, Evropské komise a příslušných vnitrostátních orgánů by připravila návrh řešení krizové situace banky a Evropská komise by stanovila rámec na použití nástrojů tohoto řešení a fondu a schválila použití nástrojů SRM. Důvodem je, že rada SRM z právního hlediska nemůže mít poslední slovo. Jednotná rada na řešení krizových situací by taktéž kontrolovala fungování a implementaci řešení krizové situace. Kontrolovala by, jak vnitrostátní orgány na řešení krizových situací vykonávají její rozhodnutí na vnitrostátní úrovni a v případě, že takový orgán nedodrží její rozhodnutí, mohla by posílat vykonávací příkazy přímo do problémových bank. Je třeba zmínit, že SRM jako nástroj, na rozdíl od SSM, není zatím většinou podporovaný v rámci eurozóny a mnozí členové se staví k tomuto pilíři skepticky. (ecb.europa.eu, 2013)

3. Jednotný systém pojištění vkladů

Systém ochrany vkladů a jejich pojištění (Single Deposit Guarantee Scheme) je zatím integrovaný ze všech pilířů bankovní unie nejméně. Zaměřuje se na harmonizaci současných národních přístupů a na účelné propojení národních systémů pojištění vkladů. Prostředkem k zajištění těchto cílů je návrh směrnice Evropského parlamentu a Rady 2014/49/EU ze dne 16. dubna 2014 o systémech pojištění vkladů. Ke změnám by mělo dojít v následujících oblastech:

- jednotné vymezení pojištění vkladů,
- zjednodušení výplat náhrad pojištěných vkladů,
- financování fondů pojištění vkladů na ex-ante bázi a pevnou sazbu z vkladů, dobrovolné zapůjčování prostředků mezi národními systémy pojištění vkladů.

(Dědek, zavedenieura.cz, 2014)

Proti mezinárodnímu DGS jsou především státy, které nesou náklady současné krize a nechtějí se podílet na dalších zárukách a sanacích bank. Protože nadnárodní DGS není v současné době politicky akceptovatelný, cílem Evropské komise se stalo dotvoření DGS v každém členském státě.

Koncepce DGS je založená na garantování všech depozitních vkladů do výše 100 000 EUR na 1 vkladatele a 1 banku v případě bankrotu dané banky. DGS by mělo posílit stabilitu systému a pomoci předcházet mohutným výběhům vkladů při prvních negativních zprávách a stavu banky. Systém pojištění vkladů je pod silnou palbou kritiky nejenom se strany bohatších států EU. Většina českých bank kritizuje českou implementaci DGS, a to Fond pojištění vkladů (FPV), že poškozuje jejich podnikatelské prostředí. FPV ručí za vklady vkladatelů u malých a rizikovějších finančních institucí, které poskytují vyšší úročení než většina velkých bank. Vkladatelé je upřednostňují kvůli vyššímu zúročení, protože si jsou vědomi, že i když je investice do těchto finančních institucí rizikovější, jejich vklady jsou i tak garantované. Proto také většina menších bank, láká nové klienty v rámci své marketingové kampaně na záruky v podobě pojištění vkladů. (Šťastný, 2014)

Někteří ekonomové řadí mezi pilíře bankovní unie i tzv. Jednotnou bankovní regulaci. Jednotná bankovní regulace neboli Single Rulebook si klade za cíl poskytnout jednotný soubor harmonizovaných pravidel obezřetného podnikání, které instituce v celé EU musí respektovat. Termín jednotné bankovní regulace byl vytvořen v roce 2009 na zasedání Evropské rady, aby odkázal na cíl jednotného regulatorního rámce pro finanční sektor EU a sjednocení tak vnitřního trhu v oblasti finančních služeb. V rámci Jednotné bankovní regulace byl podpořen vznik 3 nových institucí, které zahájili svou činnost v lednu 2011. Jmenovitě se jedná o:

- 1) Evropský orgán pro bankovníctví
- 2) Evropský orgán pro pojišťovnictví a zaměstnanecké penzijní pojištění
- 3) Evropský orgán pro cenné papíry a trhy

(eba.europa.eu, 2014)

3.11.2 Milníky

29. června 2012	Evropští lídři na summitu Evropské rady požádali Evropskou komisi o návrh mechanismu jednotného bankovního dohledu
12. září 2012	Předseda Evropské komise José Manuel Barroso systém navrhl ve svém projevu o stavu Unie
18. – 19. října 2012	Podzimní summit Evropské rady
13. prosince 2012	Ministři financí přijali stanovisko o jednotném bankovním dohledu
13. – 14. prosince 2012	Evropští lídři schválili dohodu o jednotném bankovním dohledu, podpořili pokračování rozvoje dalších pilířů bankovní unie
19. března 2013	Dosažení dohody na jednotném bankovním dohledu po vyjednávání v rámci dialogu
20. května 2013	Výbor Evropského parlamentu pro hospodářské a měnové záležitosti přijal vyjednávací pozici v otázce ozdravení a řešení bankovních krizí
26. června 2013	Ministři schválili směrnici o řízení krizí v bankovním sektoru
10. července 2013	Evropská komise předložila návrh mechanismu řešení krizových situací
12. září 2013	Ministři financí dali definitivní souhlas s jednotným bankovním dohledem
16. prosince 2013	První ředitelkou bankovního dohledu v rámci ECB byla na 5 let jmenována Danièle Nouyová
18. prosince 2013	Ministři financí dosáhli kompromisu v rámci rezolučního mechanismu
15. dubna 2014	Parlament odsouhlasil rezoluční mechanismus
21. května 2014	26 členských států podepsalo mezivládní dohodu o příspěvcích do fondu rezolučního mechanismu, který je součástí samotného mechanismu
4. prosince 2014	ECB převzala dohled nad bankami členských států, které se podílejí na bankovní unii

Zdroj: (euractiv.sk, 2014); vlastní zpracování

3.12 Podmínky a předpoklady pro zapojení členských států do bankovní unie

Hodnocení zdraví bank

Předtím než ECB převezme kontrolu nad největšími bankami v eurozóně, chce překontrolovat jejich rozvahu a kvalitu aktiv. Cílem tohoto opatření je zjistit, zda banky drží dostatek kapitálu, a zvýšit důvěru investorů v bankovní sektor eurozóny. Budou se kontrolovat úvěrové registry bank a také budou provedeny zátěžové testy, které mají ukázat, jak jsou banky schopné čelit šokovým situacím. V rámci kontroly budou hodnoceny bankovní záruky, zdali jsou správně ohodnocené. Tyto záruky mohou mít podobu realit, letadel, lodí nebo uměleckých děl.

Jedna ze snah o vytvoření bankovní unie spočívá v převzetí dohledu nad bankami. ECB bude moci uplatňovat nad bankami také významné pravomoci. Příkladem může být právo na odebrání bankovní licence a posuzování akvizic. Politikové věří, že bankovní unie zvýší příliv úvěrů do ekonomiky, a podpoří tak její růst. (financinoviny.cz, 2014)

Metodologie zátěžových testů

Minimální výše kapitálu bude pro základní scénář činit 8 % kmenového kapitálu Tier 1 (CET 1), pro nepříznivý scénář je stanovena minimální výše kapitálu na 5,5 % CET1. (ecb.europa.eu, 2014)

Tier 1 (CET1) je ukazatel kapitálové přiměřenosti. Čím vyšší je jeho hodnota, tím vyšší je očekávaná spolehlivost banky. „Tier 1 je část kapitálu banky, představuje součet splaceného základního kapitálu zapsaného v obchodním rejstříku, splacené emisní ažio, povinné rezervní fondy, ostatní rezervní fondy ze zisku, nerozdělený zisk z předchozích období po zdanění, zisk ve schvalovacím řízení snížený o předpokládané dividendy, zisk běžného období snížený o předpokládané dividendy a snížený o odečitatelné položky.“ (cnb.cz)

4 Praktická část

4.1 Komplexní hodnocení

Evropská centrální banka uskutečnila komplexní hodnocení bank v rámci příprav na převzetí úloh v oblasti bankovního dohledu v listopadu 2014. Komplexní hodnocení mělo široký rozsah. Týkalo se 130 úvěrových institucí (hodnocených bank), jejichž společná aktiva tvoří přibližně 81,6 % celkových bankovních aktiv v rámci jednotného mechanismu dohledu. (Hintoš, Komplexné hodnotenie bánk, 2014)

Cílem tohoto hodnocení bylo:

- posílit bankovní rozvahy zavedením nápravných opatření na odstranění zjištěných nedostatků,
- zvýšit transparentnost zlepšením kvality dostupných informací o stavu bank,
- prohloubit důvěru ubezpečením všech zainteresovaných stran o tom, že po zavedení všech stanovených nápravných opatření budou banky disponovat dostatečným kapitálem. (bankingsupervision.europa.eu, 2014)

Komplexní hodnocení bank probíhalo od listopadu 2013 a bylo rozdělené do dvou částí:

- 1) hodnocení kvality aktiv
- 2) zátěžové testování

Kritéria testování:

- Velikost banky – celková aktiva musela přesahovat částku 30. mld. €
- Hodnota celkových aktiv – celková aktiva musela tvořit alespoň 20 % z HDP daného členského státu
- Významné zahraniční aktiva
- Banka požádala, anebo dostala finanční pomoc z veřejných zdrojů
- Je jednou z třech nejvýznamnějších bank v daném členském státě (ersteprivatebanking.sk, 2014)

4.1.1 Hodnocení rizik (Supervisory risk assessment)

Samotnému hodnocení předcházela přípravná fáze. Cílem této fáze bylo aktualizovat profil každé banky z informací, kterými disponovaly jednotlivé národní orgány dohledu, a vybrat portfolia na detailní hodnocení. Rizikový profil bank se přehodnocoval komplexně, tzn. zohledňovala se všechna známá rizika, kterým byly banky vystavené. Informace, použité v této fázi, vycházely primárně z hodnocení bank, které každoročně vykonává národní bankovní dohled. Na účely výběru portfolií na detailní hodnocení předložily banky informace o jednotlivých portfoliích v přesně definovaném formátu. Za každé portfolio se sledovaly vybrané rizikové ukazatele, jako například velikost vytvořených opravných položek, míra selhání a objem a kvalita zabezpečení. Na základě analýz, které připravily národní dohledy, se následně ve spolupráci s ECB určila portfolia na detailní hodnocení v rámci druhé fáze. Pravidla výběru portfolií byla nastavená tak, aby byla v každé bance podrobně prověřená většina pohledávek z pohledu jejich objemu, jako je velikost rizikově vážených aktiv (RWA). V rámci všech 130 hodnocených bank bylo vybráno 800 portfolií. (Hintoš, Komplexné hodnotenie bánk, 2014)

4.1.2 Hodnocení kvality aktiv (Asset quality review – AQR)

AQR bylo hodnocením (v konkrétním čase) přesnosti účetní hodnoty aktiv bank k 31. prosinci 2013 a sloužilo jako výchozí bod zátěžového testu. AQR uskutečnila ECB a příslušné vnitrostátní orgány na základě jednotné metodiky a harmonizovaných definic. Hodnocení svým rozsahem nemělo obdobu. Představovalo důkladnou kontrolu stavu bank, které by měly podléhat přímému bankovnímu dohledu Evropské centrální banky. (bankingsupervision.europa.eu, 2014)

AQR byla nejrozsáhlejší a nejnáročnější fází komplexního hodnocení bank. Přímou v bankách se vykonávala 4 měsíce a to v období od března do června 2013. Celkové hodnocení však trvalo 8 měsíců. Proces hodnocení aktiv začal v lednu po důkladném výběru portfolií a byl ukončen v srpnu finálním přepočtem zjištěného vlivu na kapitálovou přiměřenost bank.

AQR bylo rozděleno do 9 pracovních částí:

1. Hodnocení procesů, vnitřních předpisů a účetnictví
2. Příprava datových souborů a kontrola integrity údajů

3. Výběr vzorků pro detailní prověření
4. Hodnocení úvěrových složek
5. Přehodnocení kvality zabezpečení
6. Projekce zjištěných výsledků, které vyšli z hodnocení úvěrových složek
7. Hodnocení modelů opravných položek v jednotlivých portfoliích
8. Přehodnocení oceňování
9. Výpočet AQR upravený o ukazatel kapitálové přiměřenosti CET1%

Hodnocení kvality aktiv zahrnovalo kvantitativní části, stejně jako kvalitativní části. Kvantitativní části se v tomto případě dá rozumět přepočtem opravných položek na jednotlivé klienty i na celá portfolia, oceňování kolaterálu¹, přepočtem odhadovaných finančních toků apod. Kvantitativní část je zde naopak chápána jako kontrola vnitřních předpisů a jejich soulad s účetními standardy a bankovní regulací, kontrola kvality údajů, kontrola procesů a to především v oblasti řízení rizik. Části 4, 5, 6, 7 měli nejdůležitější vliv na výsledky komplexního hodnocení po kvantitativní stránce.

V průběhu hodnocení postupů, vnitřních předpisů a účetnictví se posuzoval soulad vnitřních předpisů se všeobecně závaznými předpisy a účetními standardy. Zjištěné potencionální nedostatky se v následných krocích detailně posuzovaly přímo v bance. Současně se dohlíželo na zapracování těchto předpisů do jednotlivých procesů a informačních systémů bank.

Příprava datových souborů a kontrola správnosti údajů byla založena na podrobných informacích poskytnutými samotnými bankami pro všechna vybraná portfolia. Na každém portfoliu se provedlo okolo 150 až 200 testů v závislosti od typu vybraného portfolia. Testy byly rozděleny do následujících skupin:

- Kontroly mezi údaji poskytnutými bankami a bankovními systémy
- Kontroly specifické pro jednotlivé kapitoly například kontrola správného formátu, kontrola logické návaznosti apod.
- Kontroly správnosti údajů v čase
- Kontrola rozdělení údajů

¹ Jedná se o peněžní prostředky nebo finanční nástroje, které dlužník poskytuje věřiteli, jako předmět finančního zajištění např. akcie, dluhopisy apod.

Současně se ověřovala shoda údajů s údaji, které banky poskytly národním orgánům dohledu. Výsledné údaje byly použity pro výběry vzorků, které měly sloužit k detailnímu prověření. Hlavním cílem této 2. fáze bylo určení konkrétních úvěrových složek a klientů, kteří byli následně předmětem detailního hodnocení. V portfoliích firemních klientů se vybíraly úvěrové složky na úrovni klienta a naopak v případě portfolií retailových klientů se vybíraly složky na úrovni jednotlivých pohledávek banky vůči klientovi. Výběr vzorků se řídil přesnými a detailními instrukcemi ECB. Techniky, které byly použity při výběru vzorků, byly vybrány tak, aby závěry, které měly být danými technikami zjištěny, neskrývaly informace o celém portfoliu a mohly být tak v dalším kroku použity na celé portfolio.

Hodnocení úvěrových složek představovalo jednu z nejdůležitějších částí hodnocení kvality aktiv. Všechny vybrané úvěrové případy se detailně posuzovaly přímo v bankách. S ohledem na vysoký počet vybraných vzorků byl s každou bankou dohodnutý způsob jejich odevzdání hodnotícímu týmu, stejně jako přesný způsob zpětného odevzdání bance. Hodnocení probíhalo ve dvou blocích. V prvním bloku se hodnotili tzv. prioritní dlužníci a v druhém zbylí dlužníci.

Současně s hodnocením úvěrových složek probíhalo přehodnocování kvality zabezpečení, kterými banky zmírňovaly kreditní riziko. Na přehodnocování kvality zabezpečení se v hypotečních retailových portfoliích používal model založený na statistických údajích. V případě firemních klientů byla hodnota zabezpečení prověřena detailním individuálním přehodnocením.

Výsledkem hodnocení každého úvěrového případu ze vzorku bylo posouzení správnosti tvorby opravných položek na krytí rizika se zohledněním přehodnocené hodnoty zabezpečení. Pro potřeby kontroly modelů portfoliových opravných položek se na každém prověřovaném případě sledovala správnost určení nevýnosových úvěrů a definice selhání.

Výsledky získané v průběhu hodnocení úvěrových složek se v rámci kapitoly projekce zjištěných výsledků z hodnocení úvěrových složek odrážely na celé portfolio.

Mezi technicky náročnou část patřilo také hodnocení modelů portfoliových opravných položek. Manuál AQR definoval dva různé přístupy. Jeden na retailové portfolia a druhý pro portfolia firemních klientů. V podstatě šlo o model očekávané

ztráty, který byl založený na odhadu pravděpodobnostního selhání. Zohledňovaly se zde i selhání, které byly zjištěny v předcházejících částí hodnocení a informace zjištěné během přehodnocování kvality zabezpečení.

Důležitým výstupem hodnocení kvality aktiv byl údaj o úpravě kapitálové přiměřenosti. Úprava kapitálu zohledňovala zjištěné rozdíly v opravných položkách banky vůči opravným položkám, které byly určeny procesem hodnocení kvality aktiv. Celý tento výpočet se uskutečnil v poslední části hodnocení kvality aktiv.

Hodnocení kvality aktiv byl náročný proces pro všechny zúčastněné subjekty. Vzhledem k velikosti prověřovaného vzorku a časové náročnosti celého projektu musely banky předkládat požadované informace ve velmi krátkém čase, a v co možná nejlepší kvalitě. Současně však banky neměly informace o předběžných výsledcích. V průběhu hodnocení se bankám mohly podávat jen částečné informace, které musela před tím schválit ECB.

Komplexní hodnocení vycházelo z nařízení a směrnice o kapitálových požadavcích (CRR/CRD IV) a z definice regulačního kapitálu z 1. ledna 2014. V rámci AQR se na banky vztahoval minimální koeficient vlastního kapitálu Tier1 (CET1) ve výši 8 %. (bankingsupervision.europa.eu, 2014)

4.1.3 Zátěžový test

Zátěžový test představoval posouzení odolnosti solventnosti bank ve dvou hypotetických scénářích, přičemž se zároveň zohlednily výsledky AQR. Zátěžový test uskutečnily zúčastněné banky, Evropská centrální banka a NCA² ve spolupráci s Evropským orgánem pro bankovníctví (EBA), který zároveň spolu s ECB a Evropským výborem pro systémová rizika (ESRB) vyvinul jeho metodiku. Cílem zátěžového testování bylo zjistit připravenost bank čelit hypotetickému vývoji ekonomiky.

První scénář (základní scénář) byl založený na předpokladu normálního vývoje ekonomiky v nejbližších třech letech. Banky v případě tohoto scénáře musely dodržovat koeficient kapitálové přiměřenosti CET1 na úrovni minimálně 8 %.

² NCA jsou vnitrostátní orgány, mezi něž patří národní centrální banky s povinnostmi v oblasti dohledu.

Druhý scénář (nepříznivý scénář) předpokládal vznik recese, která by se podobala situaci z období let 2008–2009 a následnému propadu finančních trhů, trvajícím do roku 2016. Banky musely udržovat ukazatel kapitálové přiměřenosti CET1 na úrovni minimálně 5,5 %.

Zátěžový test neměl být předpovědí budoucího vývoje, ale obezřetného hodnocení schopností bank vyrovnat se se zhoršenými ekonomickými podmínkami. V rámci zátěžových testů byly bankovní prognózy podrobené centrálně definovaným požadavkům s cílem zabezpečit adekvátní a spolehlivé výsledky. Platil například předpoklad, že rozvahy zůstanou po celou dobu průběhu zátěžového testu konstantní. V rámci obou scénářů se uplatňoval přístup, jehož cílem bylo zabezpečit, aby bylo hodnocení náročné a důsledné, zdůrazňující rovnost podmínek pro všechny banky.

Vlivy zátěžových testů na jednotlivé posuzované ukazatele vypočítané hodnocenými bankami se porovnávaly s centrálním modelem ECB. Všechny důležité odchylky se projednávaly s bankami, analyzovaly hodnotícím týmem NBS a prodiskutovaly s Evropskou centrální bankou. V případě nedostatečného zdůvodnění rozdílů byl použit konzervativnější výsledek.

Úlohou procesu výpočtu závěrečných výsledků (join-up) bylo sloučit výsledky AQR a zátěžového testování. Výsledkem je ukazatel kapitálové přiměřenosti ve formě CET1% v letech, 2014, 2015 a 2016 pro oba zátěžové scénáře. Sledovaly se dva limity kapitálové přiměřenosti a to konkrétně 8 % pro základní scénář a 5,5 % pro nepříznivý scénář. Pro banky nesplňující tyto limity byla určena výše kapitálu potřebného na doplnění tzv. capital shortfall. (Hintoš, Komplexné hodnotenie bánk, 2014)

Komplexní hodnocení

Hodnocení rizik	<ul style="list-style-type: none">- Hodnocení z hlediska dohledu, hlavních rizikových faktorů, například v oblasti likvidity, zadlužení a financování- Kvantitativní a kvalitativní analýza
Přezkoumání kvality aktiv (AQR)	<ul style="list-style-type: none">- Hodnocení kvality údajů, oceňování aktiv, klasifikace nesplacených expozic, oceňování kolaterálu a rezerv- Hodnocení trhových a úvěrových expozic na základě cíleného přístupu, zaměřeného na rizika
Zátěžový test	<ul style="list-style-type: none">- Perspektivní pohled na schopnost bank absorbovat šoky ve výjimečných situacích

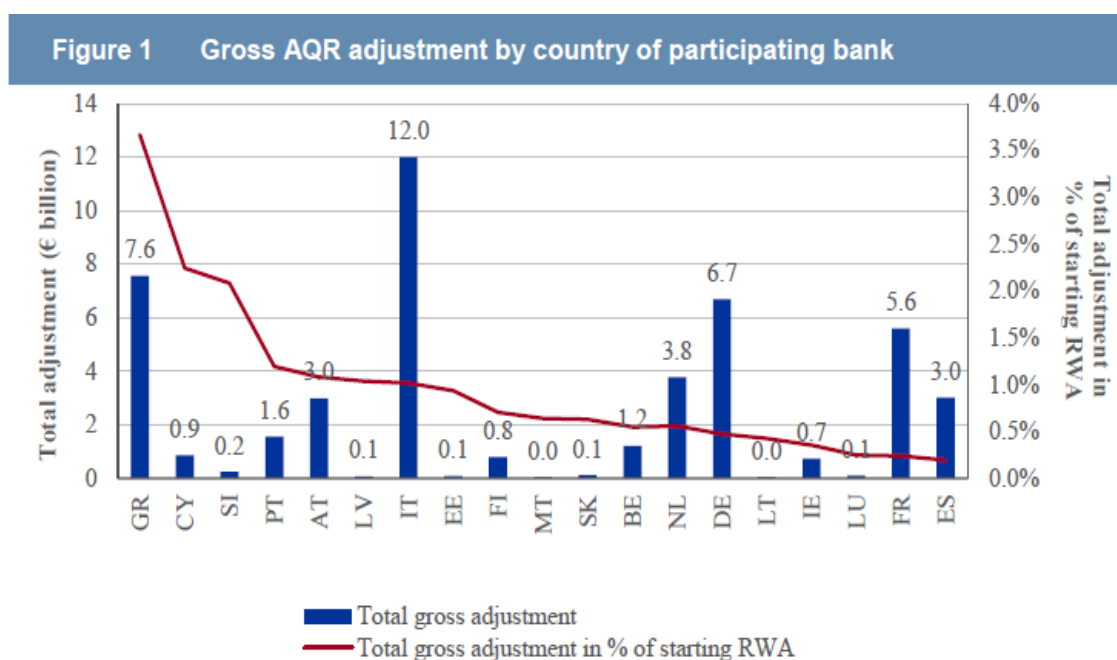
Zdroj: (Hintoš, nbs.sk, 2014); vlastní zpracování

4.2 Výsledky komplexního hodnocení

Výsledkem AQR byla celková korekce účetní hodnoty aktiv zúčastněných bank k 31. prosinci 2013 v rozsahu 47,5 mld. €. K úpravám došlo především v důsledku aktiv, zaúčtovaných na základě časového rozlišení. V důsledku uplatnění harmonizovaných a srovnatelných definic nesplacených expozic (non-performing exposures – NPE), v rámci kterých přezkoumání odkladu splacení vede k aktivaci stavu NPE, zároveň došlo v případě hodnocených institucí k zvýšení stavu nesplacených expozic o 135,9 mld. €.

Dohlížející týmy Jednotného bankovního dohledu (Joint Supervisory Teams – JST) vyhodnotí účetní důsledky zjištění, stejně jako kvalitativní závěry hodnocení, například pokud jde o kvalitu interních procesů bank. To znamená, že i kdyby banky uvedené úpravy ve svém účetnictví nezohlednily, všechny závěry budou začleněné do probíhajícího dohledu a do příslušných kapitálových požadavků.

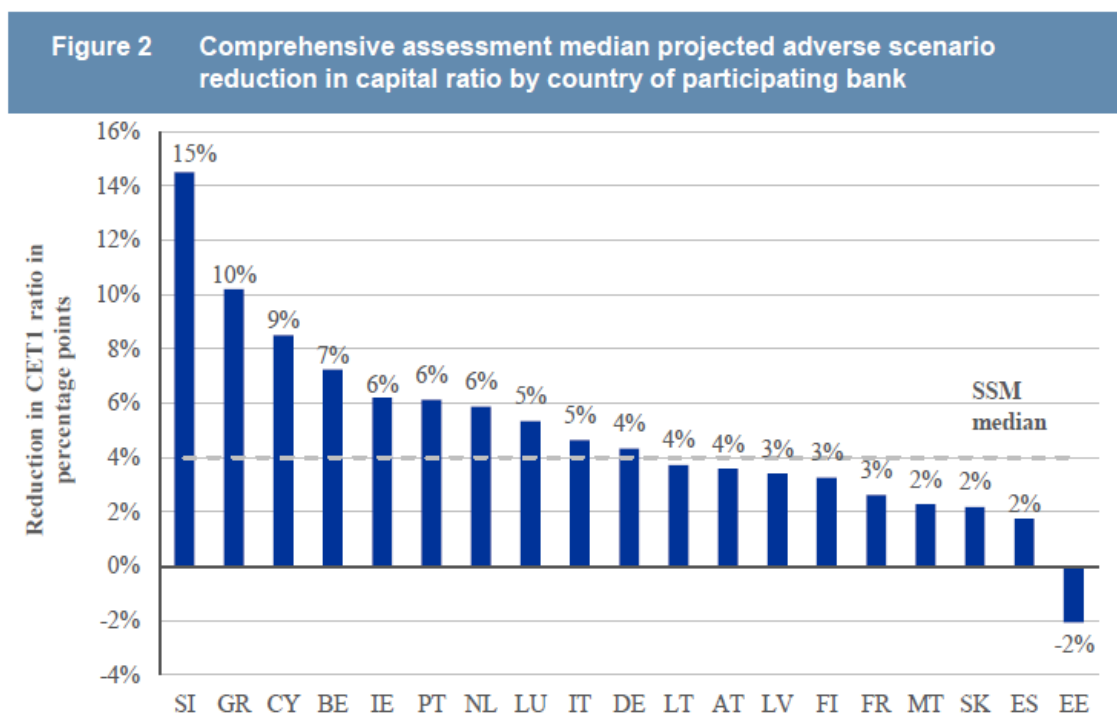
Obrázek 4: Hrubá korekce v důsledku AQR podle země zúčastněné banky

Gross AQR adjustment by country of participating bank – hrubá korekce v důsledku AQR podle země zúčastněných bank; Total adjustment – celková korekce; Total adjustment in % of starting RWA – celková korekce v % počátečního stavu RWA; Total gross adjustment – celková hrubá korekce. Zdroj: (bankingsupervision.europa.eu, 2014)

Na obrázku číslo 4 můžeme vidět graf, který znázorňuje korekce v důsledku AQR, jež se v jednotlivých zemích liší. V nepříznivém scénáři vývoje se předpokládá, že do roku 2016 dojde ke snížení celkového objemu dostupného kapitálu bank o 215,5 mld. € (22 % kapitálu zúčastněných bank) a k zvýšení rizikově vážených aktiv (risk-weighted assets – RWA) o přibližně 860 mld. €. Po zohlednění zvýšení RWA jako kapitálového požadavku na hraniční úrovni by celkový kapitálový vliv v nepříznivém scénáři vývoje dosáhl 262,7 mld. €. Tento kapitálový vliv vede k poklesu koeficientu CET1 pro zúčastněnou banku o 4 procentní body z 12,4 % na 8,3 % v roce 2016. (bankingsupervision.europa.eu, 2014)

Obrázek 5: Snížení kapitálového koeficientu v nepříznivém scénáři komplexního hodnocení

Comprehensive assessment median projected adverse scenario reduction in capital ratio by country of participating bank – snížení kapitálového koeficientu v nepříznivém scénáři komplexního hodnocení, podle země zúčastněné banky; Reduction in CET1 ratio in percentage points – snížení koeficientu CET1 v %; Zdroj: (bankingsupervision.europa.eu, 2014)

Na obrázku číslo 5 můžeme vidět znázorněný graf, který vyjadřuje procentuální snížení mediánu koeficientu CET1 jednotlivých bank členských států.

Výsledkem samotného zátěžového testu ECB bylo zjištění nedostatku kapitálu v případě 25 bank, které by svůj kapitál musely navýšit o 24,6 mld. €. ECB přitom předpokládá, že schodek je navýšen hlavně v důsledku korekcí AQR, a taktéž předpokládá, že by byl schodek zmírněn navyšováním kapitálu realizovaný bankami od 1. ledna 2014, který představuje navýšení o 57,1 mld. €, přičemž tento kapitál není ve výsledku zohledněný.

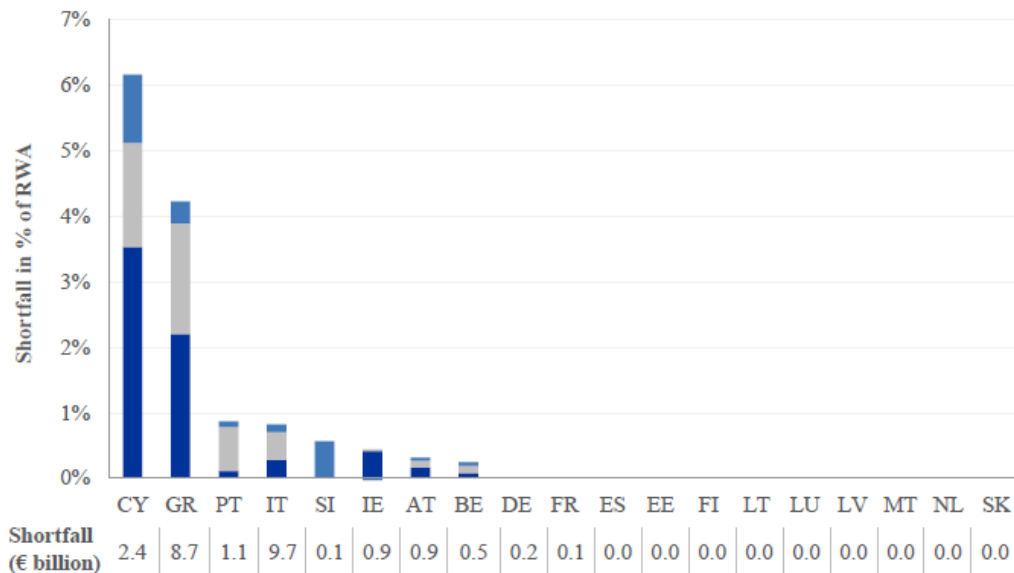
Schodek kapitálu ve výši 24,6 mld. € můžeme rozdělit do třech složek. Schodek, který byl výsledkem zátěžového testu uskutečněného bankami a ověřeného v rámci kontroly ze strany ECB, představoval 11,2 mld. €, a to před uskutečněním korekcí v důsledku výsledku AQR a po zohlednění všech existujících kapitálových rezerv k 31. lednu 2013. Po zohlednění redukce počátečního stavu dostupného kapitálu v důsledku

korekcí AQR se tento schodek zvýší na 21,9 mld. €. Nakonec v důsledku zohlednění nových informací o výnosnosti aktiv, získaných prostřednictvím AQR v zátěžovém testu, dosahuje celkový schodek 24,6 mld. €.

Po započítání navýšení kapitálu realizovaného bankami v roce 2014 se schodek sníží na 9,5 mld. € a týká se 13 bank. (bankingsupervision.europa.eu, 2014)

Obrázek 6: Schodek kapitálu podle země zúčastněné banky

Figure 4 Comprehensive assessment capital shortfall by country of participating bank

Comprehensive assessment capital shortfall by country of participating bank - komplexní hodnocení: schodek kapitálu podle země zúčastněné banky; Shortfall in % of RWA – schodek v % v RWA; Zdroj: (bankingsupervision.europa.eu, 2014)

- Schodek včetně korekce výchozí stavu v důsledku AQR, po zohlednění nových informací o výnosnosti aktiv z AQR
- Schodek včetně korekce výchozího stavu v důsledku AQR
- Schodek na základě zátěžového testu uskutečněného bankami a ověřeného v rámci kontroly kvality aktiv ze strany NCA a ECB

Celkový schodek kapitálu, zjištěný v rámci komplexního hodnocení, je znázorněn na obrázku číslo 6 v členění podle země zúčastněné banky. Je vyjádřený prostřednictvím rizikově vážených aktiv na úrovni jednotlivých států. Poukazuje na

rozsah schodku v poměru k velikosti bank zahrnutých do hodnocení a vyjadřuje přímý dosah na koeficient CET1 bank.

Na grafu, který je znázorněný na obrázku číslo 6, si můžeme všimnout, že s největšími problémy se potýkají italské banky. V problémech jsou také kyperské a řecké banky. Ke konci roku 2013 zjistila EBA největší problémy v Itálii, kde až devět italských bank zůstávalo za evropským průměrem. Přestože se většině bank podařilo do poloviny roku 2014 doplnit potřebné zdroje, dvě italské banky stále potřebují získat dodatečný kapitál. V případě banky Monte dei Paschi se jedná až o 2,1 mld. €. V případě řecké Eurobank Ergasias, Národní banky Řecka a Piraeus Bank chyběl koncem roku 2013 potřebný kapitál ve výši 8,7 mld. €. Tři kyperské banky by musely doplnit 2,4 mld. €. Testem neprošly ani dvě belgické a dvě slovinské banky. V problémech se nacházely i banky v Rakousku, Francii nebo Irsku. Mezi banky, které by další krizi neunesly, se řadila i německá Münchener Hypothekenbank. Naopak u slovenských, finských nebo švédských bank komplexní hodnocení neukázalo nedostatek kapitálu, ale prokázalo, že tyto banky jsou stabilní, důvěryhodné a zdravě fungující.

Přestože se většině bank do konce roku 2013 podařilo potřebné zdroje získat, Evropská bankovní autorita požaduje od 13 problémových institucí 9,5 mld. €. Banky musí zdroje získat především ze soukromých zdrojů. V případě problémů může být bance poskytnuta státní pomoc v souladu s novými pravidly EU. Od 1. srpna 2013 musí banky předložit restrukturalizační plán před přijetím státní pomoci anebo ochrany před věřiteli. V případě, že bance chybí kapitál, jsou to v první řadě akcionáři a věřitelé, kteří jsou povinni podílet se na záchraně banky – a až potom může instituce požádat o pomoc z veřejných zdrojů. (euractiv.sk, 2014)

V tabulce číslo 4 můžeme vidět podrobný přehled 13 bank, které mají schodek v kapitálu i přes jeho navýšení v roce 2014. Mezi banky, kterým se podařilo schodek v kapitálu odstranit, patří například již výše zmiňovaná řecká Piraeus Bank nebo německá Münchener Hypothekenbank. V tabulce můžeme také vyčíst, že největší schodek kapitálu mají italská Monte de Paschi, řecká Eurobank a portugalská Banco Comercial Português. Tyto tři banky by v případě propuknutí krize měly existenční problémy, a pokud budou chtít schodek odstranit, budou muset požádat o pomoc

z veřejných zdrojů. U zbylých bank se počítá s tím, že využijí soukromých zdrojů k odstranění kapitálového schodku. (bankingsupervision.europa.eu, 2014)

Tabulka 4: Zúčastněné banky se schodkem v kapitálu

Stát	Název banky	Schodek kapitálu v mld. €	Čistý akceptovatelný navýšený kapitál v mld. €	Schodek po čistém navýšení kapitálu v mld. €
Řecko	Eurobank	4,63	2,86	1,76
Itálie	Monte de Paschi di Siena	4,25	2,14	2,11
Řecko	National bank of Greece	3,43	2,50	0,93
Itálie	Banca Carige	1,83	1,02	0,81
Portugalsko	Banco Comercial Português	1,14	-0,1	1,15
Rakousko	Österreichischer Volksbanken-Verbund	0,86	0,00	0,86
Irsko	Permanent tsb	0,85	0,00	0,85
Itálie	Banca Popolare di Milano	0,68	0,52	0,17
Itálie	Banca Popolare di Vicenza	0,68	0,46	0,22
Belgie	Dexia	0,34	0,00	0,34
Kypr	Hellenic Bank	0,28	0,10	0,18
Slovinsko	Nova Ljubljanska Banka	0,03	0,00	0,03
Slovinsko	Nova Kreditna Banka Maribor	0,03	0,00	0,03
	Celkem	24,62	18,59	9,47

Zdroj: (bankingsupervision.europa.eu, 2014); vlastní zpracování

4.2.1 Výsledky hodnocení slovenských bank

Trojice největších slovenských bank prošla hodnocením ECB. Mezi hodnocené banky patřila Slovenská sporiteľňa, VÚB a Tatra banka. Výsledky testů potvrdily, že všechny testované slovenské banky mají ukazatel kapitálové přiměřenosti nad referenční hodnotou 8 %. V žádné ze slovenských bank, které byly předmětem komplexního hodnocení, nebyl zjištěn nedostatek kapitálu, a testy naopak potvrdily jejich dobrou kapitálovou pozici a dlouhodobou stabilitu.

Na základě výsledků, kterých banky dosáhly v testech prováděných Evropskou centrální bankou, nevznikla slovenským bankám povinnost předložit plány na zvýšení kapitálové vybavenosti, stejně jako slovenská vláda nebyla nucena přijmout jakákoliv opatření na posílení kapitálové pozice hodnocených bank. (TREND.sk, 2014)

Tabulka 5: Porovnání výsledků slovenských bank s jinými významnými bankami v EU

Údaje v %	Slovenská sporitelňa	Tatra banka	VÚB banka	Erste Group Bank	UniCredit Bank (S.p.A)	Raiffeisen Bank
Požadovaná hranice	8	8	8	8	8	8
Výchozí CET1	19,49	14,88	15,76	10	9,58	9,71
Požadovaná hranice	8	8	8	8	8	8
CET1 základní scénář	19,91	14,79	15,92	10,12	9,50	9,48
Požadovaná hranice	5,5	5,5	5,5	5,5	5,5	5,5
CET1 nepříznivý scénář	19,51	11,68	13,82	7,58	6,79	7,77

Zdroj: (ersteprivatebanking.sk, 2014); vlastní zpracování

Tabulka číslo 5 nám potvrzuje předchozí tvrzení, že slovenské banky jsou jedny z nejstabilnějších bank v eurozóně. VÚB podle výsledků zátěžových testů splňuje všechny požadavky a výsledné hodnoty se pohybují vysoko nad stanovenými limity. Základní scénář zátěžového testu předpokládá, že ukazatel kapitálové přiměřenosti CET1 by na konci roku 2016 dosahoval hodnoty 15,92 %. V nepříznivém scénáři by se ukazatel CET1 pohyboval na úrovni 13,82 %. Tatra banka by v případě základního scénáře dosáhla hodnoty 14,79 % a v případě nepříznivého scénáře 11,68 %. Z těchto výsledků je patrné, že Tatra banka dopadla v hodnocení ECB nejhůře ze všech tří testovaných slovenských bank. Přesto jsou její výsledky v porovnání s požadovanými hodnotami vysoko nad průměrem. Pokud, budeme porovnávat Tatra banku s Raiffeisen

Bank uvidíme, že slovenská Tatra banka je na tom o poznání lépe než Raiffeisen Bank. Musíme při tom brát v potaz, že obě tyto banky patří do rakouské skupiny Raiffeisen Bank International. V bance Slovenská sporiteľňa (SLSP) by základní kapitálový ukazatel CET1 upravený na základě AQR dosahoval hodnoty 19,49 %. V základním scénáři dosáhla banka úrovně 19,91 % a v nepříznivém scénáři to bylo 19,51 %. Jediným akcionářem SLSP je rakouská Erste Group Bank. Z tabulky můžeme vyčíst, že v případě příznivého scénáře byla výsledná hodnota 10,12 % a v případě nepříznivého scénáře 7,58 %. Základní ukazatel kapitálové přiměřenosti CET1 vyšel 10 %. I přes to, že výsledky Erste Group Bank nedosahovaly úrovně výsledků slovenských bank, může být SLSP klidná, protože výsledné hodnoty Erste Group byly nad stanoveným referenčním limitem. Výsledky SLSP byly vysoce nadprůměrné nejen ve srovnání s jejími konkurenty na domácím trhu, ale také v porovnání s ostatními bankami v eurozóně. V následující tabulce můžeme vidět, že SLSP se umístila na 11. místě v porovnání s bankami s nejvyšším CET1 v nepříznivém scénáři. (ersteprivatebanking.sk, 2014)

Tabulka 6: Pořadí bank s nejvyšším CET1 v nepříznivém scénáři

Pořadí	Stát	Banka	CET1 v nepříznivém scénáři v %
1	Malta	Deutsche Bank (Malta) Ltd	138,8
2	Nizozemsko	Nederlandse Waterschapsbank N.V.	54
3	Francie	Banque Centrale de Compensation (LCH Clearnet)	39,1
4	Estonsko	Swedbank AS	34,6
5	Lotyšsko	Swedbank AS	32,1
6	Německo	NRW.Bank	31,5
7	Francie	BPI France (Banque Publique d'Investissement)	30,7
8	Estonsko	AS SEB Pank	25,4
9	Litva	Swedbank AB	23,2
10	Lucembursko	State Street Bank Luxembourg S.A	21,9
11	Slovensko	Slovenská sporiteľňa, a.s.	19,5

Zdroj: (ersteprivatebanking.sk, 2014); vlastní zpracování

4.3 Analýza připravenosti ČR na bankovní unii

Kritériem pro vstup do bankovní unie je členství v eurozóně. Jelikož Česká republika ještě nepřijala euro, tak není její povinností vstupovat do bankovní unie. Může se do bankovní unie připojit již nyní na základě dobrovolnosti. Otázkou však je, zdali je to pro ni výhodné, či nikoliv.

Český finanční a bankovní sektor je mimořádně specifický svou likviditou, disponuje dostatečnými zdroji a kapitálem. V současné době není žádná velká banka ohrožena rizikem nesolventnosti. Veškeré velké banky prošly stresovými testy České národní banky. Bankovní instituce v České republice jsou tudíž čistým věřitelem finančního sektoru eurozóny. Hlavní charakteristikou české bankovní soustavy je fakt, že je vlastněna z většiny zahraničními majiteli a patří k nejstabilnějším v Evropě s poměrně velkou ziskovostí. Dopady vstupu do bankovní unie budou ovlivněny především matky tuzemských bank (např. KBC, Société Générale apod.), jelikož budou spadat pod dozor ECB (Evropské centrální banky), nikoliv národních regulátorů.

V případě, že by se Česká republika připojila k bankovní unii, vzdala by se tím kompetencí v bankovním dohledu nad úvěrovými institucemi, protože by došlo k přenesení pravomocí na nadnárodní evropské orgány. Jelikož je výkon dohledu ze strany ČNB hodnocen jako velmi kvalitní, mohla by být tato změna považována za negativní ve vztahu k ČR. Navzdory tomu by však nezískala právo na hlasování při jednáních ECB a jako nečlen eurozóny by ČR taktéž neměla nárok na případnou pomoc z fondu EMS.

Účast v systému by tedy znamenala pouze závazek ručení za dluhy cizích zemí a sdílení rizika s bankovními sektory států v bankovní krizi, jinými slovy vytvoření dalšího kanálu pro transfery do Bruselu. Aktuálně je na tom bankovní sektor ČR velmi dobře ve všech ohledech, tudíž banky nemají potřebu účastnit se takových systémů. V důsledku globalizace se však toto může kdykoliv změnit. Pokud by v budoucnu měly tuzemské banky problémy, došlo by k okamžitému odlivu finančních prostředků do zahraničních bank, které by byly účastny zmíněného systému. Může se také stát, že EU bude mít snahu vynutit si skrze bankovní unii další změny vedoucí k větší integraci členských států, které však nemusí být v souladu s představami ČR.

Důležitým hlediskem při rozhodovacím procesu o přistoupení k bankovní unii je fakt, zda banky v České republice operují jako pobočky (ty jsou řízeny podle českého práva, podléhají doзору ČNB), nebo jako dceřiné společnosti (řídí se právem a podléhají doзору země, ve které sídlí mateřská firma). Vzhledem k vlastnické struktuře českého bankovního sektoru je pro ČR proces sdílení případně vzniklých nákladů zcela zásadní. Pro Českou republiku by tak vstup do konceptu bankovní unie za současných podmínek nebyl příliš výhodný.

Jeden z požadavků při vzniku evropské bankovní unie souvisí také s rozsáhlými investicemi, které budou muset banky vynaložit. České dceřiné banky budou muset podle odhadů vynaložit stamiliony, aby sjednotily své fungování se zahraničními matkami. Nejvíce investic bank bude připadat do informačních systémů a právních služeb. Jedná se především o nové reporty, aplikace a úpravy datového skladu nutného pro komunikaci s regulátorem. (Novotný, 2014)

4.3.1 Postoj ČNB k bankovní unii

Názory na bankovní unii vyslovili již v minulosti jednotliví členové bankovní rady ČNB. Viceguvernér ČNB Vladimír Tomšík představil svůj názor na semináři nazvaném: „Bankovní unie: Morální hazard evropských rozměrů“. Hlavní problém vidí ve finanční a makroekonomické heterogenitě jednotlivých států EU. Toto je podle něj důvodem, proč by bankovní integrace neměla bezproblémově fungovat. Za jeden prvek různorodosti zmínil rozdílnou míru inflace, která při společné měně vede k odlišným reálným úrokovým sazbám, a to může způsobit cenové bubliny. Další riziko, kterého se obává Tomšík je narušení stability a zdraví tuzemských bank s dopadem na finanční stabilitu celé ČR, ke kterému by mohlo dojít při případném vstupu ČR do bankovní unie. K dalšímu ohrožení by mohlo dojít stahováním likvidity a kapitálu z tuzemských dceřiných bank, které jsou na tom dobře, do mateřských či sesterských bank, které mají problémy. Za další riziko považuje omezení pravomocí a nástrojů v oblasti předcházení a řešení krizí, které by měly být přesunuty na úroveň mateřských společností nebo přímo na evropskou úroveň. V závěru se zmínil o riziku morálního hazardu bank, a to především v oblasti rozšiřování pojištění vkladů nebo vytváření fondů pro řešení budoucích problémů bank. (Tomšík, Michal, & Janáčková, 2013)

5 Závěr

Tématem této kvalifikační práce byl vznik hospodářské, měnové a bankovní unie. Primárním cílem bylo popsat jednotlivé etapy vzniku HMU a vysvětlit náročné kroky, které vedly k zavedení společné měny euro. Souběžně se zkoumáním problematiky, týkající se zavedení společné měny v jednotlivých zemích Evropské unie, pojednává tato práce o složitém procesu pomalého zavádění bankovní unie, která je teď prioritním cílem pro celou Evropskou unii. Dílčími cíli pak byl popis samostatných pilířů bankovní unie a jejich podrobná analýza, stejně jako analýza připravenosti vstupu České republiky do bankovní unie.

Bakalářská práce je rozdělena na část praktickou a teoretickou. V praktické části je podrobně rozpracovaný celý integrační proces až po zavedení eura. Jsou zde popsány jednotlivé, na sebe navazující události, které nakonec vedly ke společné měně. Z práce vyplývá, že cesta k euru byla náročná, plná chyb a omylů, a vyžadovala zdlouhavá jednání plná kompromisů. Výsledkem těchto jednání je zavedení společné měny v 19 státech z 28 zemí Evropské unie. Druhá polovina teoretické části rozebírá a popisuje začátek bankovní unie a její jednotlivé pilíře. Nápad na vytvoření bankovní unie je poměrně nový a stejně jako na začátku HMU zde existuje shoda mezi významnými představiteli jednotlivých členských států, že je potřebná ochrana bank jakožto celého finančního sektoru před další celosvětovou krizí, která by mohla v budoucnu opět nastat. Bohužel stejně jako u zavádění společné měny zde existují odlišné názory, jak by měla nakonec bankovní unie vypadat. Stávající návrh počítá prozatím se třemi pilíři. První pilíř byl přijat na podzim roku 2014 bez větších problémů, na rozdíl od zbývajících dvou pilířů, na jejichž adresu probíhají bouřlivé diskuze. Největší otazník prozatím visí nad jednotným systémem pojištění vkladů, s nímž nesouhlasí většina zemí Evropské unie. Je tedy vysoce pravděpodobné, že poslední pilíř bude nakonec vyňat z konečného návrhu na bankovní unii.

V praktické části byla provedena analýza komplexního hodnocení jednotlivých bank Evropskou centrální bankou v rámci procesu převedení pravomocí v oblasti jednotného bankovního dohledu na ECB. Při rozboru výsledků bylo zjištěno, že 25 bank zátěžovým testem neprošlo. Hlavním důvodem byla jejich nedostatečná kapitálová vybavenost. Při hlubší analýze vyplynulo, že 12 bankám se podařilo do roku 2014 získat potřebný kapitál a schodek zcela vymazat. U zbylých 13 bank se to do konce roku 2014

nepodařilo a jejich celkový schodek činí 9,47 mld. €. Evropská centrální banka si vyžádala po těchto finančních subjektech podrobnou zprávu, ve které měly popsat, jakým způsobem a v jakém časovém intervalu jsou schopny schodek vymazat.

Největším překvapením při psaní této kvalifikační práce pro mě bylo zjištění, jak složitý a náročný proces měnové integrace ve skutečnosti byl a jak náročný proces ještě celou Evropskou unií čeká v souvislosti se startem bankovní unie. S odpůrci, jako je Velká Británie a Česká republika, předpokládám, že představitelé EU mají před sebou ještě složitá vyjednávání v oblasti zavedení zbývajících dvou pilířů bankovní unie. Při analýze zátěžových testů jsem byla zaskočena především špatnými výsledky italských bank. Na začátku analýzy jsem předpokládala, že nejhůře ze zátěžových testů a celkového hodnocení vyjdou řecké banky. Ty se ale nakonec umístily až za zmíněnými italskými bankami. Na konec bych chtěla ještě vyzdvihnout dobré výsledky slovenských bank, které se nakonec ukázaly jako jedny z nejstabilnějších v celé eurozóně.

6 Summary

The main topic of this qualifying work was formation of Economic and Monetary union and Banking union. The primary objective is to describe formation of EMU and explain consuming steps that leads to the introduction of the common currency euro. At the same time is here explained the issue of slow introduction of Banking union, which is now primary objective of European Union. Other objectives was a description of a separate pillars and their detailed analysis along with analysis of how the Czech republic is prepared to entry in Banking union.

The practical part analyzed comprehensive assessment of individual banks. The analysis was preceded by a process in which was competence transferred to an European Central Bank. 25 banks did not pass the stress test according to the results. Their main reason was insufficient capital resources. 12 banks complemented the capital until the beginning of the year 2014. The rest of the 13 banks did not supplement the required capital until the end of the year 2014 and their deficit is 9, 47 billion €. The European Central Bank has asked the detailed report from those banks, in which they had to describe how and when are they able to erase their deficit. The worst banks were Italian, Greek and Cypriot. On the other hand, Slovak banks succeeded very well.

Key words:

Economic and Monetary union

Banking union

European Central Bank

stress test

insufficient capital resources

deficit

7 Citovaná literatura

Elektronické zdroje:

1. *bankingsupervision.europa.eu*. (7. Listopad 2014). Získáno 14. Prosinec 2014, z Single Supervisory Mechanism:
<https://www.bankingsupervision.europa.eu/about/thessm/html/index.en.html>
2. *bankingsupervision.europa.eu*. (Říjen 2014). Získáno 2. Březen 2014, z AGGREGATE REPORT ON THE COMPREHENSIVE ASSESSMENT:
<https://www.bankingsupervision.europa.eu/ecb/pub/pdf/aggreatereportonthecomprehensiveassessment201410.en.pdf>
3. *businessinfo.cz*. (20. Únor 2008). Získáno 18. Prosinec 2014, z Pakt stability a růstu: <http://www.businessinfo.cz/cs/clanky/pakt-stability-a-rustu-5140.html>
4. *cnb.cz*. (nedatováno). Získáno 25. Březen 2015, z Slovník pojmů:
<https://www.cnb.cz/cs/obecne/slovník/t.html>
5. Dědek, O. (1. Leden 2014). *zavedenieura.cz*. Získáno 26. Listopad 2012, z Bankovní unie: <http://www.zavedenieura.cz/cs/euro/eurozona/bankovni-unie>
6. *eba.europa.eu*. (2014). Získáno 20. Prosinec 2014, z The Single Rulebook:
<http://www.eba.europa.eu/regulation-and-policy/single-rulebook>
7. *ecb.europa.eu*. (30. Listopad 2013). Získáno 20. Prosinec 2014, z Towards a European Banking Union:
http://www.ecb.europa.eu/press/key/date/2013/html/sp130930_1.en.html
8. *ecb.europa.eu*. (2. Prosinec 2014). Získáno 19. Prosinec 2014, z Rada dohledu:
<https://www.ecb.europa.eu/ecb/orga/decisions/ssm/html/index.cs.html>
9. *ecb.europa.eu*. (4. Listopad 2014). Získáno 14. Prosinec 2014, z ECB assumes responsibility for euro area banking supervision:
<http://www.ecb.europa.eu/press/pr/date/2014/html/pr141104.en.html>
10. *ecb.europa.eu*. (Únor 2014). Získáno 9. Prosinec 2014, z Čtvrtletní zpráva SSM:
<http://www.ecb.europa.eu/pub/pdf/other/ssmqr20142cs.pdf>
11. *erstprivatebanking.sk*. (2014). Získáno 23. Březen 2015, z Komplexné hodnotenie bánk Európskou centrálnou bankou:
<http://www.erstprivatebanking.sk/userfiles/docs/komplexne-hodnotenie-bank-ecb.pdf>
12. *euractiv.sk*. (7. Listopad 2014). Získáno 20. Prosinec 2014, z Banková únia:
http://www.euractiv.sk/podnikanie-v-eu/zoznam_liniek/bankova-unia-000307
13. *euractiv.sk*. (27. Říjen 2014). Získáno 5. Březen 2014, z ECB: Slovenské banky sú stabilné. Problémy majú Taliani: <http://www.euractiv.sk/podnikanie-v-eu/clanok/ecb-slovenske-banky-su-stabilne-problemy-maju-taliani-023028>

14. *europa.eu*. (28. 11 2012). Získáno 22. Listopad 2014, z A Blueprint for a deep and genuine Economic and Monetary Union: Launching a European debate: http://europa.eu/rapid/press-release_IP-12-1272_en.htm?locale=EN
15. *europa.eu*. (2013). Získáno 16. Prosinec 2014, z Politiky Európskej únie: Hospodárska a menová únia a euro: http://europa.eu/pol/emu/flipbook/sk/files/na7012001skc_002.pdf
16. *europskaunia.sk*. (2005). Získáno 18. Prosinec 2014, z Pakt stability a rastu: http://www.europskaunia.sk/pakt_stability_a_rastu
17. *euroskop.cz*. (nedatováno). Získáno 14. Prosinec 2014, z Historie eurozóny: <https://www.euroskop.cz/319/sekce/pocatky-jednotne-meny/>
18. *euroskop.cz*. (nedatováno). Získáno 14. Prosinec 2014, z Vznik eurozóny: <https://www.euroskop.cz/749/sekce/vznik-eurozony-1999/>
19. *euroskop.cz*. (2015). Získáno 14. Prosinec 2014, z Aktuální stav eurozóny: <https://www.euroskop.cz/744/sekce/aktualni-stav/>
20. *financninoviny.cz*. (11. Březen 2014). Získáno 9. Prosinec 2014, z <http://www.financninoviny.cz/zpravy/ecb-zaujme-tvrdy-postoj-pri-hodnoceni-zdravi-bank/1053492>
21. Jedlička, J., & Kozelský, T. (Leden 2014). *csas.cz*. Získáno 22. Prosinec 2014, z Bankovní unie jako odpověď EU na finanční krizi: http://www.csas.cz/static_internet/cs/Evropska_unie/Specialni_analyzy/Specialni_analyzy/Prilohy/euspa_bankovni_unie.pdf
22. Kavický, R. (2008). *nhf.euba.sk*. Získáno 18. Prosinec 2014, z Národohospodárska fakulta: http://nhf.euba.sk/web2/index.php?option=com_content&task=view&id=439&Itemid=58
23. Novotný, M. (28. Březen 2014). *patria.cz*. Získáno 20. Prosinec 2012, z Je vstup do bankovní unie pro Českou republiku výhodný?: <http://www.patria.cz/zpravodajstvi/2598607/je-vstup-do-bankovni-unie-pro-ceskou-republiku-vyhodny.html>
24. *Pravda.sk*. (20. Prosinec 2013). Získáno 18. Prosinec 2014, z Banková unia získala podporu európskych lídrov: <http://spravy.pravda.sk/ekonomika/clanok/303062-bankova-unia-ziskala-podporueuropskych-lidrov/>
25. Sobíšek, P. (19. Prosinec 2013). *euractiv.cz*. Získáno 20. Prosinec 2014, z Bankovní unie ovlivní i české banky, klienti to ale nepocítí: <http://www.euractiv.cz/print-version/interview/pavel-sobisek-bankovni-unie-by-klienty-bank-ovlivnit-nemela-011395>

26. Šťastný, T. (2014). *ekonomikaamanagement.cz*. Získáno 20. Prosinec 2014, z Bankovní unie cesta k silnějšímu finančnímu systému: <http://www.ekonomikaamanagement.cz/cz/clanek-bankova-unia-cesta-k-silnejsiemu-financnemu-systemu.html>
27. *TREND.sk*. (24. Říjen 2014). Získáno 25. Březen 2014, z Financie: <http://www.etrend.sk/financie/najrizikovejsie-su-talianske-bankove-skupiny.html>

Literatura:

1. Baldwin, R., & Wyplosz, C. (2008). *Ekonomie evropské integrace*. Praha: Grada.
2. Cihelková, E., & Jakš, J. (2004). *Evropská integrace - Evropská unie*. Praha: Oeconomica.
3. Dědek, O. (2008). *Historie evropské měnové integrace - od národních měn k euru*. Praha: C.H. Beck.
4. Fiala, P., & Pitrová, M. (2003). *Evropská unie*. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury.
5. Hrubý, R., & Krásnická, M. (2012). *Úvod do práva EU*. Praha: Alfa.
6. Lacina, L. (2007). *Měnová integrace: náklady a členství v měnové unii*. Praha: C. H. Beck.
7. Marková, J. (2002). *Mezinárodní měnové instituce*. Praha: Oeconomica.
8. Marková, J. (2006). *Mezinárodní měnová spolupráce*. Praha: Oeconomica.
9. Šikulová, I. (2006). *Konvergenca v procese európskej menovej integrácie*. Bratislava: REPRO-PRINT.
10. Sychra, Z. (2009). *Jednotná evropská měna - Realizace hospodářské a měnové unie v EU*. Brno: Masarykova univerzita, Mezinárodní politologický ústav.
11. Tomšík, V., Michal, A., & Janáčková, S. (2013). *Bankovní unie Morální hazard evropských rozměrů?* Praha: CEP.

Odborné články v periodiku:

1. Čillíková, J., Dvořáček, V., & Pénzeš, P. (Září 2013). Druhý pilier bankovej unie a jeho výzvy. *BIATEC odborný bankový časopis*, stránky 2-4.
2. Hintoš, P. (Prosinec 2014). Komplexné hodnotenie bánk. *BIATEC odborný bankový časopis*, stránky 5-7.

Právní předpisy:

1. Jednotný evropský akt uveřejněný v Úředním věstníku L 169 ze dne 29. června 1987

8 Seznam obrázků

Obrázek 1: Podoba eurozóny v roce 1999.....	24
Obrázek 2: Podoba eurozóny v roce 2014.....	24
Obrázek 3: Plán prohloubené a skutečné HMU.....	28
Obrázek 4: Hrubá korekce v důsledku AQR podle země zúčastněné banky.....	43
Obrázek 5: Snížení kapitálového koeficientu v nepříznivém scénáři komplexního hodnocení ..	44
Obrázek 6: Schodek kapitálu podle země zúčastněné banky	45

9 Seznam tabulek

Tabulka 1: Vývoj evropského měnového hada.....	13
Tabulka 2: Plán etap podle Delorovy zprávy	18
Tabulka 3: Harmonogram EMU	25
Tabulka 4: Zúčastněné banky se schodkem v kapitálu	47
Tabulka 5: Porovnání výsledků slovenských bank s jinými významnými bankami v EU.....	48
Tabulka 6: Pořadní bank s nejvyšším CET1 v nepříznivém scénáři.....	49

10 Seznam použitých zkratek

SRN	Spolková republika Německa
EMU	Evropská měnová unie
EHS	Evropské hospodářské společenství
HMU	Hospodářská a měnová unie
ERM	Exchange Rate Mechanism
EMS	Evropský měnový systém
ECU	European Currency Unit
EMI	Evropský měnový institut
ESCB	Evropský systém centrálních bank
EU	Evropská unie
ECB	Evropská centrální banka
AQR	Asset quality review
JST	Joint Supervisory Team
NCA	National competent authority
EBA	European Banking Authority
ESRB	European Systemic Risk Board
SSM	Single Supervisory Mechanism
SRM	Single Resolution Mechanism
DGS	Single Deposit Guarantee Scheme
SLSP	Slovenská sporiteľňa